

Jätekuljetusten valvonnan tehostaminen

Esiselvitys

Jätekuljetusten valvonnan tehostaminen

Esiselvitys

Helsinki 2010

YMPÄRISTÖMINISTERIÖ

Valtion aluehallinto uudistui 1.1.2010. Alueellisten ympäristökeskusten tehtävät siirtyivät elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksiin (ELY) sekä alueellisten ympäristökeskusten ympäristölupatehtävät ja ympäristölupavirastojen tehtävät aluehallintovirastoihin (AVI).

YMPÄRISTÖMINISTERIÖ
MILJÖMINISTERIET
MINISTRY OF THE ENVIRONMENT

YMPÄRISTÖMINISTERIÖN RAPORTTEJA 5 | 2010

Ympäristöministeriö

Ympäristönsuojeluosasto

Taitto: Leila Haavasoja

Kansikuva: Tero Pajukallio

Julkaisu on saatavana vain internetistä:

www.ymparisto.fi > Ympäristöministeriö > Julkaisut >

Ympäristöministeriön raportteja -sarja

Helsinki 2010

ISBN 978-952-11-3728-0 (PDF)

ISSN 1796-170X (verkkokj.)

ESIPUHE

Jätealan lainsäädännön kokonaisuudistuksessa on valvonnan tehostaminen tunnistettu yhdeksi keskeiseksi lainsäädännön kehittämiskohteeksi. Erityisesti on pidetty tarpeellisenä selvittää mahdollisuuksia jätteen kuljetusten valvonnan tehostamiseen. Tämän esiselvityksen tarkoituksena on tuottaa tietoa jätekuljetusten valvonnan nykytilasta sekä lainsäädännöllisistä ja muista keinoista, joilla valvontaa voitaisiin tulevaisuudessa tehostaa.

Hankkeen toteuttamisesta vastasi Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus, jossa hankkeen vastuullisena johtajana toimi ympäristönsuojelupäällikkö Juhani Kaakinen sekä tutkijoina tarkastaja Kaija Järvinen, ylitarkastaja Taija Haurinen ja tarkastaja Maria Manninen. Hankkeen valvojana toimi ylitarkastaja Riitta Leinen.

Selvityksen yhteydessä kerättiin tietoa jätteen kuljetuksen hyväksymismenettelyjen toimivuudesta erillisillä alueellisilla ympäristökeskuksille ja jätteen kuljetusyrityksille suunnatuilla kyselyillä.

Ympäristöministeriö kiittää edellä mainittuihin kyselyihin vastanneita yrityksiä ja viranomaisia sekä kaikkia muita julkaisun toteuttamisessa mukana olleita.

Helsingissä maaliskuussa 2010

Ympäristöministeriö

SISÄLLYS

Esipuhe	3
1 Johdanto	7
2 Jätetiedostoon rekisteröitymismenettely	8
2.1 Jätetiedosto	8
2.2 Toiminnan ilmoittaminen jätetiedostoon	8
2.3 Jätetiedostoon hyväksytyn toiminnan valvonta	11
2.4 Jätetiedostoon kuulumattomat jätteenkuljettajat	12
3 Jätetiedostoasiakkaat	14
3.1 Myyjät/välittäjät	14
3.2 Jätteenkuljettajat	15
3.3 Toimialueet	16
3.4 Jätetiedostoon hyväksymispäätökset VAHTI:ssa	17
4 Jätteenkuljettajille asetetut velvoitteet	18
4.1 Ongelmajätteenkuljettajien kirjanpito- ja raportointimääräykset jätetiedostoon hyväksymispäätöksissä	18
4.2 Raportointitiedot VAHTI:ssa	21
4.3 Sakokaivolietteet, rakennusjätteet, öljynerottimien lietteet ja muut ongelmajätteet ja niiden keräämistä ja kuljettamista koskevat määräykset	22
5 Kysely ympäristökeskuksille	26
5.1 Henkilöresurssit	26
5.2 Valvonta	27
5.3 Jätetiedostoon hyväksymispäätökset	28
5.4 Valvonnan tehostaminen	28
6 Kysely jätteenkuljettajille	30
6.1 Kyselyn aihepiirit	30
6.2 Kyselyn yhteenveto ja johtopäätökset	32
7 Johtopäätökset/kehitysesitykset	34
7.1 Jätetiedostopäätös ja -määräykset	34
7.2 Jätelaki	34
7.3 VAHTI ja jätetiedosto	36
7.4 Valvonta	37
7.5 Tiedottaminen/neuvonta	39
Liitteet	40
Kuvailulehti	51
Presentationsblad	52

1 Johdanto

Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus on tehnyt tämän ympäristöministeriön rahoittaman esiselvityksen jätteenkuljetusten valvonnan tehostamiseksi valvontatoiminnassa ilmenneiden eräiden ongelmien vuoksi. Esiselvityksen tarkoituksena on ollut saada taustamateriaalia jätelain uudistustyöhön ja selvittää niitä mahdollisuuksia miten jätteenkuljetuksia koskevaa käytännön valvontatoimintaa voitaisiin tehostaa. Selvityksessä on tarkasteltu jätteenkuljetusten rekisteröinnin ja valvonnan ongelmakohtia. Selvityksessä on tuotu esiin myös tietojärjestelmien käytön tehostamista koskevia seikkoja.

Esiselvitystä varten tietoja on saatu ympäristönsuojelun tietojärjestelmään (VAHTI) tallennetuista tiedoista ja toiminnanharjoittajien vuosiraporteista sekä alueellisille ympäristökeskuksille kohdistetun jätetiedostoa koskevan kyselyn vastauksista. Pääsääntöisesti tiedot on pyritty kokoamaan valtakunnallisesti mutta eräiden jätteiden osalta tietoja on tarkasteltu ainoastaan Länsi-Suomen ja Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskusten alueelta johtuen näitä jätteitä koskevien tietojen puutteellisuuksista jätetiedostossa.

2 Jätetiedostoon rekisteröitymismenettely

2.1

Jätetiedosto

Jätelain (1072/1993) 70 §:ssä on säännelty valvontaviranomaisen velvollisuudesta pitää jätetiedostoa jätelain mukaan tehtävistä ilmoituksista sekä niiden perusteella tehdyistä päätöksistä.

Jäteasetuksen (1390/1993) 17 §:n nojalla Suomen ympäristökeskuksen tehtävänä on pitää jätetiedostojen yhteistiedostoa. Jäteasetuksen 21 §:n mukaan jätetiedostojen yhteistiedostossa on jätteen kansainvälisiä siirtoja koskevan jätetiedoston ohella alueellisen ympäristökeskuksen ylläpitämä jätetiedosto.

Edellä mainituista säännöksistä huolimatta, vaikka sanamuodosta voisi toisin päätellä, alueellisten ympäristökeskusten ylläpitämä jätetiedosto on osa ympäristönsuojelun tietojärjestelmää (VAHTI). Eikä siis ole olemassa mitään nimenomaista, erillistä "jätetiedostojen yhteistiedostoa". Alueelliset ympäristökeskukset ylläpitävät jätetiedostoa kukin omalla alueellaan ammattimaisista jätteenkuljettajista ja jätettä Suomen ulkopuolelle toimittavista myyjistä/välittäjistä, joiden kotipaikka on kyseisen aluekeskuksen toimialueella. Ympäristönsuojelun tietojärjestelmään merkityt tiedot ovat kaikkien aluekeskusten ja Suomen ympäristökeskuksen saatavilla. Kunnat voivat halutessaan saada käyttäjätunnukset VAHTI-järjestelmään (ns. Kunta-VAHTI), jolloin kunnan viranomainen pääsee myös selaamaan jätetiedostoon merkittyjen kuljettajien tietoja.

Nykyinen tilanne on käytännöllinen, sillä kaikki alueelliset ympäristökeskukset käyttävät samaa tietojärjestelmää, joten myös muiden tekemät merkinnät ovat kaikkien saatavilla. SYKEN tekemät voimassa olevat jätteen siirtopäätökset ovat nähtävillä jätteen siirtoa koskevalla ympäristöhallinnon Internet-sivulla.

2.2

Toiminnan ilmoittaminen jätetiedostoon

Jätelain 49 §:n nojalla alueelliselle ympäristökeskukselle on tehtävä ilmoitus jätetiedostoon hyväksymistä varten 1) jätteen ammattimaisesta keräämisestä ja kuljettamisesta ja 2) jätteen myyjänä ja välittäjänä toimimisesta, jos jäte on tarkoitettu hyödynnettäväksi tai käsiteltäväksi Suomen ulkopuolella. Ilmoitus on tehtävä jäteasetuksen 12 §:n mukaisesti toiminnan harjoittajan kotipaikan alueelliselle ympäristökeskukselle.

Ilmoitus on tehtävä vähintään 60 päivää ennen toiminnan aloittamista. Lisäksi jätetiedostoon hyväksytyn toiminnan olennaisista muutoksista ja toiminnan lopettamisesta on ilmoitettava erikseen ympäristökeskukselle. Jäteasetuksen 13 §:ssä on yksityiskohtainen luettelo jätetiedostoon tehtävän ilmoituksen sisältövaatimuksista.

Ilmoituksen tarkoittama toiminta hyväksytään jätetiedostoon jätelain 49a §:n nojalla, jos ilmoituksessa esitettyjen tietojen tai muutoin osoitetaan, että 1) toimintaa harjoitetaan jätelain ja sen nojalla annettujen säännösten mukaisesti ja ammattitaitoisesti, 2) toiminnassa käytettävä laitteisto tai kalusto on teknisesti korkeatasoista ottaen huomioon toiminnan ympäristövaiku-

tukset taikka siitä aiheutuva vaara tai haitta terveydelle tai ympäristölle, 3) toiminnanharjoittaja on toiminnan laajuus, luonne ja toimintaa varten asetettavat määräykset huomioon ottaen riittävän vakavarainen tai hän voi asettaa riittävän vakuuden asianmukaisten jätehuoltotoimenpiteiden varmistamiseksi.

Jätelain 50 §:n mukaisesti ilmoituksen johdosta tehdään päätös jätetiedostoon hyväksymisestä. Päätöksessä voidaan antaa tarpeellisia määräyksiä edellä mainittujen velvoitteiden täyttämiseksi ja toiminnan valvomiseksi. Määräyksillä voidaan tarvittaessa rajoittaa toiminta koskemaan vain tiettyntyyppistä jätettä tai varastoitavan jätteen määrää. Päätöksen tiedoista tehdään merkintä jätetiedostoon. Jäteasetuksen 14 §:n mukaan, jos ilmoituksessa tarkoitettu toiminta ulottuu kahden tai useamman alueellisen ympäristökeskuksen alueelle, ilmoituksen tiedot merkitään saman ilmoituksen perusteella kunkin alueellisen ympäristökeskuksen pitämään jätetiedostoon. Päätös on lähetettävä toiminnanharjoittajalle.

Ilmoituksen johdosta annettavasta päätöksestä on käytävä ilmi ilmoituksessa esitetyt tiedot, ratkaisu onko toiminta hyväksytty jätetiedostoon sekä päätöksen perustelut ja sovelletut oikeusohjeet. Päätös on valituskelpoinen. Jätelain 66 §:n nojalla muutosta päätöksen haetaan hallintolainkäyttölain mukaisesti. Jätelain 67 §:n mukaan päätöksessä jätetiedostoon hyväksymisestä voidaan määrätä, että päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei valitusviranomainen toisin määrää. Sama määräys voidaan antaa erityisestä syystä myös jätetiedostoon hyväksymistä koskevan päätöksen muuttamista ja peruuttamista koskevassa päätöksessä.

Jätelain 51.3 §:n mukaisesti mm. ongelmajätteen ammattimaisen kuljetuksen suorittajan ja rekisteröintivelvollisen jätteen myyjän/välittäjän on pidettävä kirjaa toiminnassaan [...] kerätyn [...] kuljetetun [...] sekä myydyin tai välitetyn jätteen määrästä, laadusta ja alkuperästä [...] sekä toimitettaessa jäte muualle, sen syntypaikasta, toimituspaikasta ja -päivämäärästä sekä kuljetus- ja hyödyntämistavasta tai käsittelytavasta. Valvonta- tai lupaviranomainen voi yksittäistapauksessa antaa määräyksiä ja ohjeita miten selvilläolo- ja kirjanpitovelvollisuus on täytettävä. Kirjanpitoa koskevat tiedot on säilytettävä kolme vuotta jäteasetuksen 22 §:n mukaisesti.

Jätetiedostoon hyväksymistä koskeva päätös voidaan muuttaa tai peruttaa jätelain 50a §:n nojalla. Hyväksymispäätöstä voidaan muuttaa päätöksen tehneen viranomaisen aloitteesta, jos olosuhteet ovat olennaisesti muuttuneet, tai jos osoittautuu, että toiminnasta aiheutuva vaara tai haitta on arvioitua olennaisesti suurempi. Päätöstä voidaan muuttaa myös jos päätöksen perusteiden myöhemmin todetaan muutoin olleen olennaisesti toisenlaiset kuin päätöstä annettaessa on edellytetty. Päätöksen muuttamista koskeva asia on käsiteltävä soveltuvin osin samoin kuin päätöksen antaminen.

Hyväksyntä voidaan peruuttaa, jos jokin hyväksynnän olennaisista edellytyksistä ei enää täyty tai jos säännöksiä on rikottu siten, että toiminnasta aiheutuu olennaista vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle.

Jätetiedostoon tehdyn ilmoituksen käsittelystä voidaan periä maksu jätelain 72 §:n nojalla. Tarkemmat määräykset maksun suuruudesta on annettu ympäristöministeriön asetuksella. YMA 1387/2006, joka on voimassa 31.12.2009 saakka, liitteenä olevan maksutaulukon mukaisesti jätetiedostoon tehtävän ilmoituksen käsittelystä peritään 130 euron suuruisen suoritmaksu.

Ilmoitus jätetiedostoon voidaan tehdä ympäristöhallinnon lomakkeella, joka on täytöhojeineen saatavilla ympäristöhallinnon Internet-sivulta, mutta se voitaneen tehdä myös vapaamuotoisena edellyttäen, että ilmoituksen sisältövaatimukset täyttyvät. Ilmoituksessa esitetään perustiedot toiminnanharjoittajasta, selvitys kuljetusvälineistöstä, selvitys toiminta-alueesta, selvitys kerättävien jätteiden lajista, laadusta ja määrästä taikka ulkomaille hyödynnettäviksi tai käsiteltäviksi myytävien tai välitettävien jätteiden lajista, laadusta ja määrästä. Jäteasetuksen mukaan liikennelupien jäljennökset on esitettävä ilmoituksen liitteenä, mutta osalla rekisteröitävistä yrityksistä olevien liikennelupien suuren määrän vuoksi on päädytty pyytämään vain tiedot (lupanumerot) voimassa olevista luvista. Kuitenkin alueellinen ympäristökeskus voi pyytää liikennelupien jäljennökset, jos katsoo sen tarpeelliseksi. Varsinaisen ilmoituslomakkeen liitteenä on esitettävä kaupparekisterin ote, jos toiminta edellyttää merkintää kaupparekisteriin, selvitys toiminnanharjoittajan käytettävissä olevasta asiantuntemuksesta ja selvitys toiminnanharjoittajan vakavaraisuudesta tai asetettavasta vakuudesta.

Ilmoituslomake on pyritty tekemään sisällöltään mahdollisimman helpoksi täyttää ja täyttöohje sisältää tarkentavia tietoja ilmoitusvelvollisuudesta ja lomakkeella annettavista tiedoista, jotta ilmoituksen tekeminen olisi helppoa myös pienille yrittäjille, joita jätetiedostoon ilmoittautuneista on suuri osa.

Ilmoituksesta ja sen liitteistä saatavien tietojen perusteella alueellinen ympäristökeskus tekee päätöksen jätetiedostoon hyväksymisestä. Jotta hyväksymispäätös voidaan tehdä, on lomakkeella ja sen liitteissä annettava tiedot toiminnasta riittävällä tarkkuudella. Tarvittaessa viranomaisen tulee pyytää lisätietoja toiminnasta. Käytännössä usein näin tilanne onkin.

Hyväksymispäätöksen tekemistä varten on vähimmäisvaatimuksena selvitettävä, että toimintaa harjoitetaan jätelain ja sen nojalla annettujen säännösten mukaisesti ja ammattitaitoisesti, että kalusto on teknisesti korkeatasoista ja että toiminnanharjoittaja on riittävän vakavarainen. Käytännön ratkaisutoiminnassa toiminnalle on asetettava erillisiä määräyksiä jätelain säännösten noudattamiseksi. Määräykset asetetaan kyseessä olevan toiminnan luonteen mukaisesti, kuitenkin niin, että osa määräyksistä koskee kaikenlaista keräämis- ja kuljetustoimintaa.

Jätelain 49a §:ssä on esitetty vaatimus ammattitaitoisesta toiminnan harjoittamisesta, mutta jäteasetuksen 13 §:n jätetiedostoilmoituksen sisältövaatimusten mukaan ilmoituksessa on annettava tiedot toiminnanharjoittajan käytettävissä olevasta asiantuntemuksesta. Käytännössä toiminnanharjoittajalta on ensirekisteröinnissä edellytetty toimittamaan selvitystä (vapaamuotoisesti ja /tai koulu- ja kurssitodistuksia) jätehuoltoalan työkokemuksesta ja koulutuksesta.

Kaluston laatua voidaan arvioida vain ilmoitettujen tietojen perusteella suhteessa kuljetettaviin jätteisiin, koska mitään kenttätarkastuksia tms. ei yleensä tehdä. Näin ollen esimerkiksi, jos toiminnassa kerätään ja kuljetetaan lietteitä, tarkistetaan sisältykö kalustoon kyseisen jätteen kuljetukseen soveltuvaa kalustoa.

Vakavaraisuuden osalta lähtökohtana toiminnan hyväksymiselle jätetiedostoon on se, että toiminnanharjoittaja on vakavarainen ja pystyy siten järjestämään toimintansa asianmukaisesti. Toiminnanharjoittajan vakavaraisuuden perustana on pidettävä sitä, että toiminnalla on voimassa oleva ennakoperintärekisteröinti. Verottaja ei enää (1.3.2003 lähtien) anna erillistä todistusta ennakoperintärekisteristä, mutta tiedot voidaan tarkistaa viran puolesta yritys- ja yhteisötietojärjestelmästä (www.ytj.fi). Ennakoperintärekisterimerkintää ei saa tai rekisteristä poistetaan yritys, joka on olennaisesti laiminlyönyt verojen maksun tai muun verotusta koskevan velvollisuutensa (ks. EPL 1118/1996, 26 §). Tarvittaessa päätöksen tekevä viranomainen voi pyytää myös ilmoituksen tehneen yrityksen tilinpäätöstiedot, toimintakertomuksen ja tilintarkastajan (HTM/KHT/JHTT) lausunnon, joista ilmenee yrityksen sen hetkinen taloudellinen tilanne. Lisäksi tarvittaessa toiminnanharjoittajaa voi pyytää toimittamaan verottajan antaman todistuksen verojen maksamisesta, josta ilmenee onko asiakkaalla veroja ja /tai maksuja suorittamatta tai onko ilmoitusvelvollisuuden laiminlyöntejä. Lisäksi käräjäoikeus voi antaa sen toimialueellaan kotipaikan omaavasta henkilöstä, ja oikeusrekisterikeskus koko maata kattavan, omavaraisuustodistuksen. Omavaraisuustodistuksesta ilmenee konkurssi- ja yrityssaneeraustiedot. Osakeyhtiön omavaraisuustodistus on tarkoituksenmukaista pyytää oikeusrekisterikeskuksesta, koska osakeyhtiötä voidaan hakea konkurssiin myös muualla kuin kaupparekisterin mukaisessa kotipaikassa (ks. KonkL 120/2004 7:2).

Jätelain 49a §:n mukaan toiminnanharjoittajaa voidaan vaihtoehtoisesti vaatia asettamaan riittävä vakuus asianmukaisten jätehuoltotoimien varmistamiseksi. Käytännössä vakuutta lienee vaadittu hyvin harvoin. Voimassa olevan jätelain 49a §:ssä tai sitä koskevissa perusteluissa ei tarkenneta vakuuden määräämisen perusteita eikä sitä mihin toimenpiteisiin vakuus voidaan tarvittaessa realisoida, ts. mitä "asianmukaisten jätehuoltotoimenpiteiden varmistaminen" käytännön valvontatilanteessa tarkoittaa.

Vakavaraisuustietoja arvioitaessa on huomattava, että vakavaraisuutta osoittavat asiakirjat pääsääntöisesti kertovat vain yrityksen nykyisestä/edellisten vuosien taloudellisesta tilanteesta, jonka vuoksi vakavaraisuustietoja olisi tarkistettava ajoittain.

Ilmoituksen perusteella tehtävässä päätöksessä tulee ilmetä ilmoituksessa esitetyt tiedot, viranomaisen ratkaisu jätetiedostoon hyväksymisestä tai hylkäämisestä, toimintaa koskevat määräykset sekä sovelletut oikeusohjeet. Toiminnalle voidaan antaa määräyksiä jätelain 49a §:n mukaisten velvoitteiden täyttämiseksi ja toiminnan valvomiseksi. Jätelain 50 §:n mukaan määräyksillä voidaan tarvittaessa rajoittaa toiminta koskemaan tiettyntyyppistä jätettä tai varastoitavan jätteen määrää. Jätetiedostoilmoitusten mukaiseen toimintaan ei pääsääntöisesti sisälly jätteen varastointitoimintaa, vaan jos tällaista toimintaa harjoitetaan, toiminnalla yleensä on myös lisäksi ympäristölupa. Ongelmajätteen kuljetuksen suorittajalle sekä jätteen myyjälle/välittäjälle voidaan asettaa määräyksiä myös kerättyjen ja kuljetettujen jätteiden kirjanpidosta ja raportoinnista jätelain 51 §:n mukaisesti. Ongelmajätteen kuljettajien päätöksiin sisältyy pääsääntöisesti myös siirtoasiakirjaa koskeva määräys (YmA 659/1996). Päätöksissä on annettu yleensä myös velvollisuus pitää jätetiedosto-ote mukana kuljetusvälineessä, vaikka nimenomaista määräystä tästä ei olekaan lainsäädännössä annettu.

Päätökseen liitetään valitusosoitus hallinto-oikeuteen sekä maksua koskeva oikaisuvaatimusosoitus.

Päätös lähetetään toiminnanharjoittajalle jäteasetuksen 14a §:n mukaisesti. Lisäksi päätöksestä lähetetään jäljennös toiminnan kotipaikan kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle sekä niille alueellisille ympäristökeskuksille, joiden alueelle toiminta ulottuu. Jos toimintaan sisältyy myös kuljetuksia Suomen ulkopuolelle, päätös lähetetään tiedoksi myös SYKelle. Viime aikoina on yleistynyt päätöksen lähettäminen viranomaisille sähköisesti ja luovuttu perinteisestä paperilähetyksestä.

Päätöksen ohella ilmoituksen tiedot merkitään VAHTI-järjestelmään, josta tulostetaan jätetiedosto-ote asiakkaalle. Otteesta ilmenee jätteenkuljetustoimintaa koskevien tietojen lisäksi myös ajankohdat, jolloin rekisteröinti ja tietojen päivitys on tehty sekä päätös annettu. Otteesta ilmenee myös seuraava viran puolesta tehtävä tietojen tarkistusajankohta.

VAHTI-järjestelmässä ei ole eritelty jätteen keräämis-/kuljetustoimintaa ja jätteen myyjänä/välittäjänä toimintaa harjoittavien tietoja, vaan kaikki merkitään samaan järjestelmän Jätekuljetukset-osaan. Myöskään asiakkaan Lupatiedot-osassa näitä toimintoja koskevia päätöksiä ei eritellä vaan tiedot merkitään samalla tavalla päätöksenä jätetiedostoon hyväksymisestä.

2.3

Jätetiedostoon hyväksytyn toiminnan valvonta

Jäteasetuksen 14b §:n mukaan alueellinen ympäristökeskus voi jätetiedostoon hyväksymistä koskevassa päätöksessä määrätä tarkemmin toiminnanharjoittajan ilmoittamaan jätetiedostoon määrääjain toiminnan valvomiseksi tarpeellisista seikoista. Lisäksi toiminnanharjoittajan tulee ilmoittaa ympäristökeskukselle toiminnassa tapahtuneista muutoksista, joilla saattaa olla merkitystä jätetiedostoon merkittyjen tietojen kannalta.

Alueellinen ympäristökeskuksen tulee lähettää jätetiedostoon hyväksytylle ote jätetiedoston tiedoista tarkastettavaksi sen kalenterivuoden päättyessä, jolloin on kulunut kolme vuotta jätetiedostoon viimeksi tehdyistä toimintaa koskevasta muutoksesta.

Ympäristökeskus lähettää viran puolesta jätetiedostoon merkitylle toiminnanharjoittajalle jätetiedosto-otteen tarkistettavaksi sen vuoden lopulla, jolloin on kulunut kolme vuotta edellisestä jätetiedoston tietojen päivityksestä. Tämä tapahtuu (PPO:ssa) siten, että otteen mukana toiminnanharjoittajalle lähetetään kirje, jossa selvitetään tarkistuksen merkitystä. Kirjeen liitteenä lähetetään a) lomake, jolla otteen tietojen

voidaan ilmoittaa olevan ajan tasalla ja b) ilmoituslomake, jolla puolestaan voidaan ilmoittaa toiminnassa tapahtuneet muutokset. Saatujen tietojen mukaisesti tehdään päivitykset jätetiedostoon. Jos toiminnassa on tapahtunut jätetiedostoon merkittyjen tietojen kannalta olennainen muutos, toiminnanharjoittajalle annetaan uusi päätös toiminnan muutoksen johdosta. Olennainen muutos voi olla esimerkiksi toiminta-alueen laajentuminen, jätelajien ja/tai -määrien huomattavat muutokset sekä merkittävät muutokset kalustossa. Erityisesti on huomattava sellaiset muutokset, joiden vuoksi jätetiedoston määräyksiä on tarpeen muuttaa. Jos toiminnan on ilmoitettu olevan aikaisemmin ilmoitetun mukaista, toiminnanharjoittajalle annetaan uusi ote, josta ilmenee seuraava tarkistusajankohta.

Jos pyydettyjä tietoja ei anneta, ympäristökeskus voi edellyttää tietojen antamista uhalla, että toiminnan hyväksyntä poistetaan. Ennen hyväksynnän poistamista koskevan päätöksen tekemistä on toiminnanharjoittajaa kuultava todisteellisesti. Hyväksynnän poistamisesta tehdään valituskelpoinen päätös.

Muutoin toiminnanharjoittajalla on velvollisuus oma-aloitteisesti ilmoittaa alueelliselle ympäristökeskukselle toiminnassa tapahtuneista muutoksista. Ilmoitusvelvollisuutta koskeva määräys sisältyy hyväksymispäätöksen määräyksiin.

Jos toiminnanharjoittaja ilmoittaa itse toiminnan päättymisestä, hyväksyntä voitaneen poistaa vain merkitsemällä toiminta päättyneeksi VAHTI-järjestelmään ja lähettämällä asiaa koskeva kirje toiminnanharjoittajalle, ts. tästä ei tehdä erillistä päätöstä. Jos toiminta aloitetaan uudelleen, on toiminnanharjoittajan ilmoitettava jätetiedostoon uudelleen (PPO:ssä tehty näin).

Käytännössä jätteenkuljettajien toimintaa ei valvota muulla tavalla, ts. mitään tarkastuskäyntejä ei tehdä toiminnanharjoittajan varikolla, eikä seurata kuljetuksia kenttävalvonnalla. Mikäli joitain tarkastuskäyntejä on tehty, ovat ne olleet satunnaisia.

2.4

Jätetiedostoon kuulumattomat jätteenkuljettajat

Jätetiedostoon kuulumattomista jätteenkuljettajista saadaan ajoittain ilmiäntöjä joko toisilta jätteenkuljettajilta tai jätteenkäsittely-yrityksistä. Useissa tapauksissa on ollut kyse siitä, ettei kuljettaja ole ollut tietoinen jätetiedostoon ilmoittautumismenettelystä. Epätietoisuutta on esiintynyt myös siitä, milloin toiminnasta tulee tehdä ilmoitus. Todellista lukumäärätietoa jätetiedostoon kuulumattomista ammattimaisista jätteenkuljettajista on vaikea saada.

Voimassa olevassa jätelain 60 §:n mukaan jätetiedostoon ilmoittautumisvelvollisuuden laiminlyönti on sanktioitu jäterikkomuksena. Käytännön toiminnassa arvioidaan säännöksen merkityksen laiminlyöntiä ehkäisevänä tai vähentävänä tekijänä olleen kuitenkin vähäinen. Tiedossa ei ole onko laiminlyöntiä koskevia rikosprosesseja ollut. Ilmoitusvelvollisuuden laiminlyöntitapauksissa pääsääntöinen menettely on se, että toiminnanharjoittajaa kehoitetaan tekemään ilmoitus, eikä rikosprosessiin ryhdytä.

Suomen kansallisen ympäristörikosseurantatyöryhmän vuosiraportin vuoden 2007 ympäristörikoksista Suomessa (14.8.2008) mukaan viranomaisten tietoon tulleisiin ympäristörikoksiin ei ole erikseen kirjattu jätelain 60 §:n mukaisia rikkomuksia. Mutta raportissa todetaan, että ”tyypillisiä YSL:n valvontatapauksia ovat olleet mm. ylijäämämaiden ja rakennusjätteiden luvaton käsittely...” (ks. 11). Jätelain mukaisia jäterikkomuksia ovat mm. tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta tapahtunut jätelain 6 § 6 ja 8 kohdan mukaisten huolehtimisvelvollisuuksien rikkominen tai 19 §:n mukainen roskaamiskiellon rikkominen. Rikoslain ympäristörikoksia koskevan 48 luvun 1 §:n ympäristön turmelemista on mm. tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta esineen, aineen, säteilyä tai muuta sellaista lain tai sen nojalla annetun säännöksen taikka yleisen tai yksittäistapausta koskevan määräyksen vastaisesti

taikka ilman laissa edellytettyä lupaa tai lupaehtojen vastaisesti saattaminen, päästäminen tai jättäminen ympäristöön.

Ympäristörikosraportin perusteella ei voida tehdä päätelmiä siitä kenen toimesta ympäristörikokset on tehty. Raportin mukaan kaikki ympäristörikokset eivät tule viranomaisten tietoon eikä lainkäytön piiriin. Poliisin tietoon tulleista ympäristöröksistä selviää noin kolmannes. Kuitenkin voitaneen arvioida, että jätetiedostoon merkittyjen toiminnanharjoittajien rikkomukset ovat hyvin harvalukuisia.

3 Jätetiedostoasiakkaat

3.1

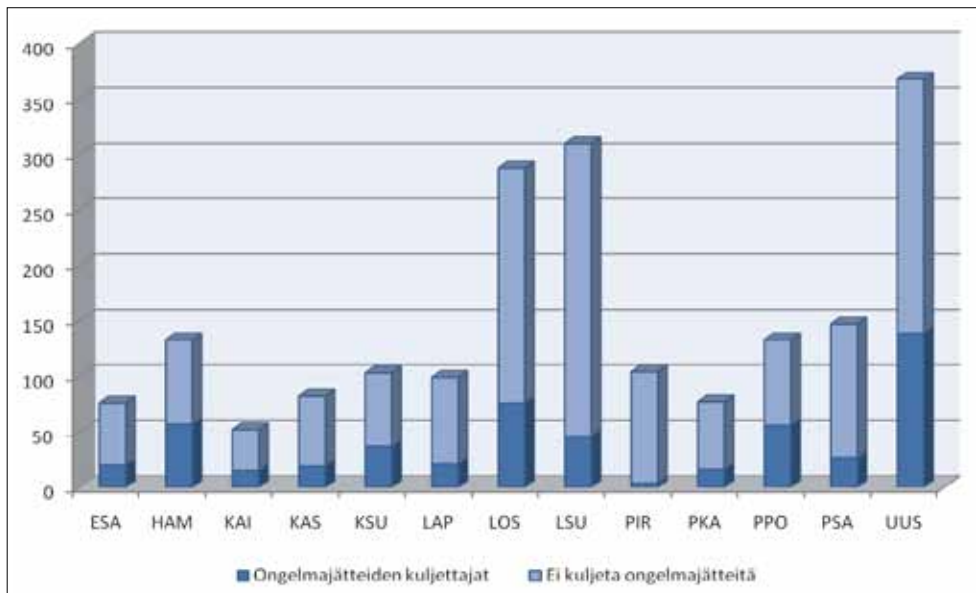
Myyjät/välittäjät

Jätetiedostoilmoitusvelvollista toimintaa on jätelain 49 §:n mukaan jätteen myyjänä tai välittäjänä toimiminen, jos jäte on tarkoitettu hyödynnettäväksi tai käsiteltäväksi Suomen ulkopuolella. Vain kotimaassa tapahtuva myynti-/välitystoiminta ei ole ilmoitusvelvollista. Käytännössä vain kotimaassa tapahtuva välitystoiminta on rekisteröity jätteen kuljetuksena, mikäli toiminnanharjoittaja on ilmoittautunut. Tietoa siitä, kuinka paljon vain kotimaassa tapahtuvaa jätteen myynti-/välitystoimintaa on, ei ole saatavissa. Esimerkiksi YTJ-tietopalvelusta ei voi etsiä yrityksiä toimialan perusteella.

Koska VAHTI-järjestelmään ei ole mahdollista kirjata erikseen onko rekisteröinnissä kysymys jätteen kuljettamistoiminnasta vai jätteen myyjänä tai välittäjänä toimimisesta, tietoa näistä ei voitu selvittää VAHTI-raporttien perusteella. Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksessa käytiin läpi kaikki tiedoksi tulleet jätetiedostoon hyväksymispäätökset (tilanne 6.3.2009), joista selvitettiin kuinka monta päätöstä koski jätteen myyjänä tai välittäjänä toimimista. Tiedoksi tulneiden päätösten perusteella jätteen myyjä tai välittäjä koskevia päätöksiä on vuosina 2006–2009 (6.3.2009 mennessä) tehty yhteensä 15 kpl. Suurin osa näistä päätöksistä on tehty Uudenmaan ympäristökeskuksessa, ja useimmissa ympäristökeskuksissa ei ole rekisteröity yhtään rekisteröintivelvollista jätteen myyjää tai välittäjää.

Taulukko 1. VAHTIin merkityt jätteenkuljettajat ja ongelmajätteenkuljettajat aluekeskussittain maaliskuussa 2009.

AYK	Jätteenkuljettajia	Kuljettaa ongelmajätteitä
Etelä-Savo	76	20
Häme	133	57
Kainuu	52	15
Kaakkois-Suomi	82	19
Keski-Suomi	103	37
Lappi	99	21
Lounais-Suomi	288	76
Länsi-Suomi	310	46
Pirkanmaa	104	4
Pohjois-Karjala	77	16
Pohjois-Pohjanmaa	133	56
Pohjois-Savo	147	27
Uusimaa	368	139
Yhteensä	1972	533

Kuva 1. VAHTlin merkityt jätteenkuljettajat ja ongelmajätteitä kuljettavat kuljettajat aluekeskuksittain.

3.2

Jätteenkuljettajat

Jätetiedostoon hyväksyttyjä asiakkaita oli koko maassa maaliskuussa 2009 yhteensä 1972, joista 533 kuljettaa ongelmajätteitä (taulukko 1 ja kuva 1). Eniten jätetiedostoon merkittyjä asiakkaita on Uudenmaan ympäristökeskuksen alueella (368) ja vähiten Kainuun ympäristökeskuksen alueella (52). Ongelmajätteitä kuljettavien kuljettajien osuus jätteenkuljettajista vaihtelee ympäristökeskuksittain. Eniten ongelmajätteenkuljettajia suhteessa jätetiedostoon merkittyihin asiakkaisiin on Hämeen ja Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskusten alueella. Hämeen ympäristökeskuksen alueella 43 % ja Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksen alueella 42 % jätteenkuljettajista on ilmoittanut kuljettavansa ongelmajätteitä.

Tiedot jätetiedostoasiakkaista on poimittu VAHTI-tietojärjestelmästä hakumenetelyä käyttäen. Ongelmajätteenkuljettajiksi on laskettu kaikki ne kuljettajat, joille on VAHTIin jätekuljetukset -osion täyttäjän tiedot kohtaan merkitty rasti "ongelmajäte"-ruutuun. Tiedoissa on mahdollisesti jonkin verran VAHTIn käytöstä johtuvia virheitä. Esimerkiksi Pirkanmaan ympäristökeskuksessa on VAHTI-tietojen mukaan vain neljä ongelmajätteenkuljettajaa. Todellisuudessa ongelmajätteenkuljettajia lienee Pirkanmaalla huomattavasti enemmän, mutta kuljettajien kohdalta puuttuu VAHTIsta ongelmajäte-merkintä.

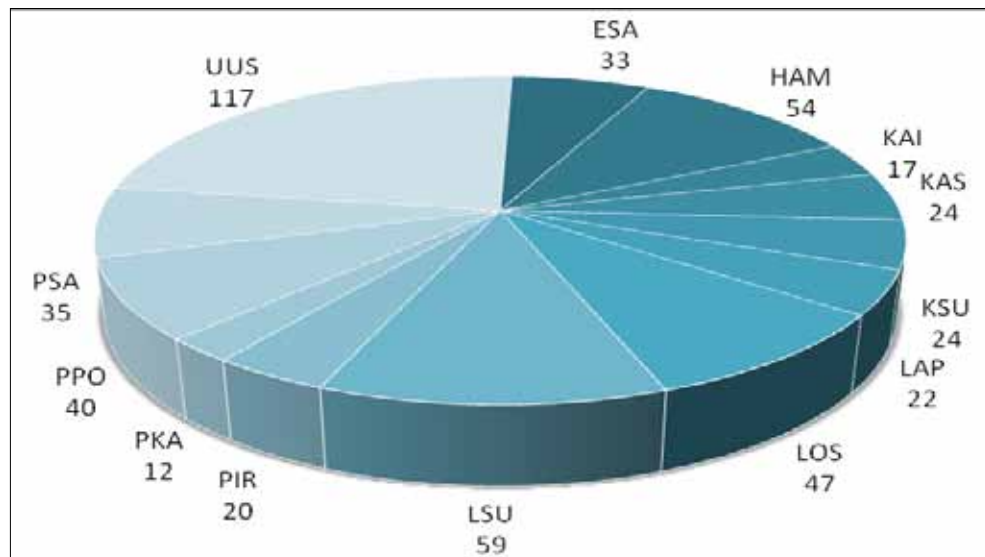
Jätejaekohtaista tietoa muista kuin ongelmajätteitä kuljettavista kuljettajista on lähes mahdotonta saada. VAHTIsta voidaan hakea kuljetettavia jätteitä jätteen alkuperää, lajia ja laatua vastaavan tunnusnumeron eli EWC-koodin perusteella, mutta koska kenttä ei ole pakollinen ei EWC-koodia ole useinkaan merkitty. Myöskään kerättävien ja kuljetettavien jätteiden määristä ei ole tarkkoja tietoja saatavilla. VAHTIn kautta voidaan tarkastella kuljettajan jätetiedostoon ilmoittautumisen yhteydessä esittämiä arvioita kuljetettavien jätteiden laadusta ja määristä, mutta toteutuneesta tilasta on mahdollista saada tietoja vain raportoinnin kautta.

Toimialueet

Jätteenkuljettajien toimialueet vaihtelevat suuresti. Osa kuljettajista toimii ainoastaan yhden ympäristökeskuksen tai peräti yhden kunnan alueella, kun taas osalla toiminta-alueena on koko Suomi. VAHTIsta ajetun raportin perusteella useamman kuin yhden ympäristökeskuksen alueella toimivia jätteenkuljettajia on yli 600. Näistä 504 pitää toiminta-alueenaan koko Suomea. Eniten valtakunnallisia toimijoita (117) on rekisteröitynyt Uudenmaan ympäristökeskuksen alueelle (kuva 2).

Ilmoitus jätetiedostoon hyväksymistä varten tulee tehdä toiminnanharjoittajan kotipaikan alueelliseen ympäristökeskukseen ja yritys voi yhdellä ilmoittautumisella harjoittaa toimintaa koko maassa ja sillä voi olla useita eri toimipisteitä. Tietoa siitä, kuinka monella yrityksellä on useampia toimipisteitä eri puolilla maata, ei ole, koska jätelain nojalla toiminnanharjoittajan ei tarvitse ilmoittaa toimipaikkojen lukumäärää tai sijaintia.

Yrityksen kotipaikan perusteella tapahtuva jätetiedostoon ilmoittautuminen on valvonnan kannalta ongelmallista, sillä myös jätteenkuljettajien valvonta kuuluu yrityksen kotipaikan ympäristökeskukselle. Tällä hetkellä koko Suomen toimialueeseen ilmoittaneista jätteenkuljettajista melkein neljännes kuuluu kotipaikkansa perusteella Uudenmaan ympäristökeskuksen asiakkaiksi (kuva 2). Tiedossa on myös sellaisia tapauksia, joissa yrityksen kotipaikka on eri kuin toiminta-alue. Myös tällöin jätetiedostoon ilmoittautuminen tapahtuu kotipaikan mukaiseen ympäristökeskukseen. Näitä tapauksia on tullut ilmi muutamia ainakin Oulun seudulla. Tyypillisesti näissä tapauksissa yrityksen kotipaikkana on Helsinki, mutta toiminta-alueena Pohjois-Pohjanmaa. Tarkkaa tietoa siitä, kuinka paljon tällaisia tapauksia koko Suomessa on, ei ole.

Kuva 2. Valtakunnallisesti toimivat jätteenkuljettajat ympäristökeskuksittain.

Jätetiedostoon hyväksymispäätökset VAHTI:ssa

Jätelain 50 §:n mukaan alueellisen ympäristökeskuksen on tehtävä päätös jätetiedostoon hyväksymistä koskevasta ilmoituksesta. Kolmen vuoden välein ympäristökeskuksen tulee lähettää ote jätetiedoston tiedoista jätetiedostoon hyväksytyille tarkastettavaksi. Lupatilanteen ajantasaisuuden selvittämiseksi VAHTI:sta haettiin raporttihaulla tietoja päätöksistä. Haussa tarkasteltiin lupatyyppiä, luvan voimassaoloa sekä myöntämis-, tarkastus- ja lopetuspäivämääriä. Haku paljasti runsaasti ristiriitaisuuksia ja puutteita merkinnöissä. Osa virheistä oli selkeästi tunnistettavissa VAHTI:n käytöstä johtuviksi virheellisiksi merkinnöiksi. Tällaisia olivat esimerkiksi tulevaisuuteen sijoittuvat toiminnan lopetuspäivämäärät. Suurin osa puutteista oli kuitenkin sellaisia, ettei niiden perusteella voinut päätellä onko kyseessä virheellinen merkintä, päivittämättä jäänyt tieto vai ajantasainen oikea tieto. Ristiriitaisuuksia ja epäselvyyksiä oli niin lupatyypeissä, voimassaoloissa kuin tarkistuspäivämäärissäkin.

Vaikka raporttihaulla ei VAHTI:sta saatu luotettavaa tilastotietoa jätetiedostoon hyväksymispäätöksistä, voidaan sen perusteella tehdä joitain yleisiä päätelmiä. Suurimmalla osalla jätetiedostoasiakkaista on voimassa oleva päätös jätetiedostoon hyväksymisestä. Osalla jätteenkuljettajista on myös ympäristölupa. Lupa koskee yleensä jätteenkäsittelyä tai -hyödyntämistä, mutta se voi olla myönnetty myös muunlaiselle toiminnalle kuten eläinsuojalle. Jätetiedostossa on kuitenkin vielä myös sellaisia asiakkaita, joille ei ole tehty päätöstä jätetiedostoon hyväksymisestä. Vuonna 2000 voimaan tulleen jätelain muutoksen nojalla jätetiedostoon hyväksymisestä on tehtävä erillinen päätös.

Päätöksen jätetiedostoon hyväksymisestä tekee alueellinen ympäristökeskus. VAHTI:n lupatietojen kohdalle on kuitenkin joihinkin jätetiedostoon hyväksymispäätöksiin merkitty myöntäjäksi kunta. Kyseessä lienee virheellinen merkintä.

4 Jätteenkuljettajille asetetut velvoitteet

4.1

Ongelmajätteenkuljettajien kirjanpito- ja raportointimääräykset jätetiedostoon hyväksymispäätöksissä

Ongelmajätteenkuljettajille voidaan jätelain 51 §:n mukaisesti antaa jätetiedostoon hyväksymispäätöksessä määräyksiä kerättyjen ja kuljetettujen jätteiden kirjanpidosta ja raportoinnista. Ongelmajätteenkuljettajille annettuja kirjanpito- ja raportointimääräyksiä on selvitetty tarkastelemalla Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksen tekemiä ja sille tiedoksi tulleita muiden ympäristökeskusten tekemiä jätetiedostoon hyväksymispäätöksiä vuosilta 2006–2008. Mukaan tarkasteluun on otettu ne ongelmajätteitä kuljettavat toiminnanharjoittajat, joiden toiminta-alueena on koko Suomi (taulukot 2–4).

Taulukko 2. Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskukselle tiedoksi tulleet valtakunnallisesti toimivien ongelmajätteenkuljettajien jätetiedostoon hyväksymispäätökset ja niissä annetut kirjanpito- ja raportointimääräykset vuonna 2008.

AYK	Tiedoksi tulleet päätökset 2008	Kirjanpito	Säännöllnen raportointi	Raportointi pyydetessä	Ei raportointia	Kopio otteesta
UUS	15	15	2	2	13	15
LOS	8	8	0	0	8	8
HAM	10	10	0	10	0	10
PIR	6	5	0	0	6	6
KAS	0	-	-	-	-	-
ESA	6	6	0	0	6	6
PSA	1	1	0	0	1	1
PKA	3	3	0	0	3	3
KSU	8	8	3	5	0	8
LSU	0	-	-	-	-	-
PPO	9	9	1	8	0	9
KAI	0	-	-	-	-	-
LAP	0	-	-	-	-	-
Yhteensä	66	65	6	25	37	66

Taulukko 3. Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskukselle tiedoksi tulleet valtakunnallisesti toimivien ongelmajättekuljettajien jätetiedostoon hyväksymispäätökset ja niissä annetut kirjanpito- ja raportointimääräykset vuonna 2007.

AYK	Tiedoksi tuleet päätökset 2007	Kirjanpito	Säännöllinen raportointi	Raportointi pyydettyäessä	Ei raportointia	Kopio otteesta
UUS	7	2	0	0	7	7
LOS	7	2	0	0	7	6
HAM	1	1	0	0	1	1
PIR	0	-	-	-	-	-
KAS	0	-	-	-	-	-
ESA	2	2	0	2	0	2
PSA	1	1	0	1	0	0
PKA	0	-	-	-	-	-
KSU	4	4	3	0	1	4
LSU	0	-	-	-	-	-
PPO	4	4	2	2	0	4
KAI	0	-	-	-	-	-
LAP	0	-	-	-	-	-
Yhteensä	26	16	5	5	16	24

Taulukko 4. Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskukselle tiedoksi tulleet valtakunnallisesti toimivien ongelmajättekuljettajien jätetiedostoon hyväksymispäätökset ja niissä annetut kirjanpito- ja raportointimääräykset vuonna 2006.

AYK	Tiedoksi tulleet päätökset 2006	Kirjanpito	Säännöllinen raportointi	Raportointi pyydettyäessä	Ei raportointia	Kopio otteesta
UUS	4	0	0	0	4	4
LOS	1	1	0	0	1	1
HAM	6	6	0	0	6	6
PIR	0	-	-	-	-	-
KAS	0	-	-	-	-	-
ESA	3	3	0	2	1	3
PSA	0	-	-	-	-	-
PKA	2	2	0	0	2	2
KSU	0	-	-	-	-	-
LSU	0	-	-	-	-	-
PPO	5	5	3	2	0	5
KAI	3	2	0	0	3	3
LAP	0	-	-	-	-	-
Yhteensä	24	19	3	4	17	24

Tarkastelussa on selvitetty onko jätetiedostoon hyväksymispäätöksessä annettu määräys pitää kirjaa toiminnasta. Kirjanpitomääräykset päätöksissä ovat selvästi yleistyneet vuonna 2008. Suurin osa aluekeskuksista on sisällyttänyt kirjanpitomääräyksen osaan päätöksiinsä jo vuosina 2006 ja 2007. Joukossa on kuitenkin aluekeskuksia, jotka

ovat käyttäneet tätä mahdollisuutta vain osassa päätöksistään (UUS 2007, LOS 2007 ja KAI 2007). Ainoastaan Uudenmaan ympäristökeskuksen vuoden 2006 päätöksissä ei ole annettu lainkaan kirjanpitoluokituksia. Vuonna 2008 kaikissa tarkastelluissa päätöksissä, yhtä poikkeusta lukuun ottamatta, oli määräys kirjanpidosta.

Kirjanpitoluokituksien sanamuoto vaihtelee päätöksestä riippuen. Esimerkiksi Pohjois-Pohjanmaan ja Uudenmaan ympäristökeskuksissa kirjanpitoluokitus on ilmaistu seuraavilla tavoilla:

”Ongelmajätteen keräyksestä ja kuljetuksesta on pidettävä ajan tasalla olevaa kirjanpitoa, josta ilmenee jätteen määrä, alkuperä sekä toimituspaikat ja toimituspäivämäärät (PPO 2008).”

”Toiminnanharjoittajan on pidettävä kirjaa toiminnassa syntyneen, kerätyn ja kuljetetun jätteen lajista, laadusta ja alkuperästä, poiskuljetetun jätteen toimituspaikasta ja -päivämäärästä sekä kuljetus- ja hyödyntämistavasta tai käsittelytavasta (UUS 2007).”

Tarkastelluissa päätöksissä on annettu raportointimääräyksiä niukasti, ja aluekeskusten väliset erot ovat suuria. Vuonna 2006 raportointimääräyksiä on annettu vain kahdessa ympäristökeskuksessa (PPO ja ESA). Määräys löytyy kaikista Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksen viidestä päätöksestä ja kahdesta Etelä-Savon kolmesta päätöksestä eli yhteensä seitsemästä päätöksestä. Vuonna 2007 annettujen raportointimääräysten suhteellinen määrä on kasvanut: määräyksiä on annettu neljässä aluekeskuksessa (ESA, PSA, KSU ja PPO) yhteensä kymmenessä päätöksessä. Määräys on kaikissa Etelä-Savon, Pohjois-Savon ja Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskusten vuonna 2007 tekemissä päätöksissä ja kolmessa neljästä Keski-Suomen ympäristökeskuksen päätöksestä. Vuonna 2008 kolme aluekeskusta (HAM, KSU ja PPO) ovat edellyttäneet raportointia kaikissa tarkastelun kohteina olleissa päätöksissään. Lisäksi Uudenmaan ympäristökeskus on antanut raportointimääräyksen kahdessa päätöksessä. Muut ympäristökeskukset eivät ole vaatineet toiminnanharjoittajilta raportointia vuoden 2008 päätöksissä.

Raportointimääräyksiä on pääsääntöisesti kahdenlaisia: säännöllistä raportointia edellyttäviä ja raportointia pyydettyä. Säännöllisellä raportointivelvollisuudella tarkoitetaan vuosittain ympäristökeskukselle tapahtuvaa raportointia ja raportoinnilla pyydettyä velvoitetta esittää kirjanpito ympäristökeskukselle erikseen pyydettyä. Raportointimääräykset voivat olla esimerkiksi seuraavanlaisia:

”... Toiminnanharjoittajan on vuosittain helmikuun loppuun mennessä toimitettava kopio jätekirjanpidosta Keski-Suomen ympäristökeskukseen (KSU 2008).”

”... Kirjanpitoa koskeva yhteenvetoraportti edellisenä vuonna kerätyistä ja kuljetetuista ongelmajätteistä on toimitettava vuosittain helmikuun loppuun mennessä Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskukselle (PPO 2008).”

”... Kirjanpitoa koskeva yhteenvetoraportti edellisenä vuonna kerätyistä ja kuljetetuista ongelmajätteistä on toimitettava pyydettyä Hämeen ympäristökeskukselle. (HAM 2008)”

Säännöllistä raportointia koskevia määräyksiä esiintyy Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksen päätöksissä vuosina 2006–2008 ja Keski-Suomen ympäristökeskuksen päätöksissä vuosina 2007–2008. Raportointia pyydettyä ovat käyttäneet Pohjois-Pohjanmaa (2006–2008), Etelä-Savo (2006–2007), Häme (2008), Keski-Suomi (2008) ja Pohjois-Savo (2007). Lisäksi Uudenmaan ympäristökeskuksessa on vuonna 2008 kahdessa päätöksessä yhdistetty nämä kaksi määräystä:

”Vuoden 2008 kirjanpitoa koskeva yhteenvetoraportti on toimitettava vuoden 2009 helmikuun loppuun mennessä Uudenmaan ympäristökeskukseen. ... Tämän jälkeen ongelmajätteen kirjanpitoa koskeva yhteenvetoraportti edellisenä vuonna kerätyistä ja kuljetetuista ongelmajätteistä on toimitettava pyydettyä ympäristökeskukselle (UUS 2008).”

Jätetiedosto-otteen tai sen kopion mukana pitämisestä kuljetusvälineissä kuljetuksen aikana on vuosien 2006–2008 välisenä aikana annettu määräys lähes kaikissa tarkastelluissa päätöksissä.

4.2

Raportointitiedot VAHTI:ssa

Jätteenkuljettajien, joille on jätetiedostoon hyväksymispäätöksessä annettu raportointimääräys, tulee toimittaa vaaditut tiedot kotipaikkansa alueelliselle ympäristökeskukselle. Raportointi voidaan hoitaa joko sähköisesti TYVI-palvelun kautta tai muulla ympäristökeskuksen hyväksymällä tavalla. Mikäli raportointi ympäristökeskukselle on suoritettu asianmukaisesti, tulisi tietojen löytyä VAHTI:stä. Raportointitietojen viemiseksi VAHTI:in tulee tietojärjestelmään lisätä toiminnanharjoittajalle jätteenkuljetusosioon oma kuormituspiste jätekuljetuksille (rooli 04). Jätteenkuljetuksen kuormituspisteelle on mahdollista lisätä vuositietoja kerättyjen ja kuljetettujen jätteiden lajeista, määristä ja vastaanottajista.

Tarkkaa tietoa siitä, kuinka monelle ongelmajätteenkuljettajalle raportointivelvoitteita on asetettu, ei ole. VAHTI-raporttihaulla selvisi, että VAHTI:in on merkitty jätteenkuljetuksen kuormituspiste (rooli 04) 81 jätetiedostoasiakkaalle viidessä ympäristökeskuksessa (taulukko 5). Jätteenkuljetuksen kuormituspisteen olemassaolo ei kuitenkaan yksin kerro sitä onko kyseisillä jätteenkuljettajilla raportointivelvollisuutta. Kuormituspiste saattaa olla merkitty syystä tai toisesta myös sellaisille kuljettajille, joilla ei raportointivelvoitteita ole. On myös mahdollista, että osalta raportointivelvollisilta jätteenkuljettajilta puuttuu VAHTI-tiedoista jätteenkuljetuksen kuormituspiste kokonaan. Jos kuormituspiste puuttuu, asiakas ei voi raportoida TYVI:n kautta eikä tietoja voi tallentaa VAHTI:in manuaalisesti.

Vaikka jätekuljetuksen kuormituspiste ei suoraan kerro raportointivelvollisten jätteenkuljettajien lukumäärää, kertoo se jotain VAHTI:in viedyistä vuositiedoista. Koska raportointitietojen vieminen VAHTI:in edellyttää jätekuljetuksen kuormituspisteen (rooli 04) olemassaoloa, voidaan pisteiden lukumäärän perusteella päätellä, ettei vuositietoja kerätyistä ja kuljetetuista ongelmajätteistä ole kovin monen jätteenkuljettajan osalta saatavilla. Tämä voi johtua joko siitä, että vain harvalta ongelmajätteenkuljettajalta on vaadittu raportointia tai mahdollisesti kerättyjä tietoja ei ole tallennettu VAHTI:in.

Taulukko 5. VAHTI:in merkityt jätteenkuljetuksen kuormituspisteet (rooli 04) aluekeskuksittain maaliskuussa 2009.

Alueellinen ympäristökeskus	Kuormituspiste (rooli 04)
Häme	5
Keski-Suomi	1
Länsi-Suomi	50
Pohjois-Pohjanmaa	23
Uusimaa	2
Yhteensä	81

Sakokaivolietteet, rakennusjätteet, öljynerottimien lietteet ja muut ongelmajätteet ja niiden keräämistä ja kuljettamista koskevat määräykset

Sakokaivolietteiden, rakennusjätteiden, öljynerottimien lietteiden ja muiden ongelmajätteiden keräämisestä ja kuljettamisesta jätetiedostopäätöksessä annettuja määräyksiä päätettiin tarkastella lähemmin, koska aiemmin on tullut esiin joitain epäselvyyksiä tai väärinkäytöksiä kyseisten jätteiden osalta.

Raportointitietojen puuttuessa tietoja kerättyjen ja kuljetettujen jätteiden määristä on mahdotonta saada. Osasta jätteistä voidaan kuitenkin yrittää saada tietoja epäsuorasti. Epäsuoraa tietoa saadaan muun muassa hakemalla VAHTIsta vastaanottolaitoksia ja niiden tulevan jätteen kuormituspisteille kirjattuja jätteitä EWC-koodin perusteella. Tällä tavalla saatu tieto on kuitenkin epätarkkaa ja sisältää suuren virhemarginaalin.

Koska EWC-koodille perustuva haku edellyttää, että kaikkien tarkastelun kohteina olevien jätteiden EWC-koodit ovat tiedossa ja niitä on vain rajallinen määrä, rajoittaa tämä hakua. Edellä mainituista syistä johtuen tarkastelun kohteena olevista jätteistä ainoastaan sakokaivolietteistä voidaan saada tietoja vastaanottopaikkojen ja niiden tulevan jätteenkuormituspisteiden kautta. Taulukossa 6 on esitetty vastaanottopaikkoihin tulevat ja niissä käsitellyt sakokaivolietteet ympäristökeskuksittain vuosina 2006–2008. Vuoden 2008 tietojen tarkistus oli vielä tätä selvitystä tehtäessä kesken, joten vuoden 2008 tiedoissa saattaa olla puutteita. Tiedot vastaanotetuista ja käsitellyistä sakokaivolietteistä on poimittu VAHTIsta sakokaivolietteiden EWC-koodi (20304) perusteella. Mukaan on otettu ainoastaan tuleva/käsitelty jäte.

Vuosittain sakokaivolietteiden vastaanottopaikat, jotka ovat pääsääntöisesti kunnallisia jätevedenpuhdistamoita, ottavat vastaan yhteensä yli 900 000 t sakokaivolietteitä (taulukosta ja niiden lukemista puuttuu Keski-Suomen ympäristökeskus). Vastaanotettujen/käsiteltyjen sakokaivolietteiden määrissä on havaittavissa runsaasti vaihtelua vuosittain. Myös ympäristökeskusten väliset erot ovat suuria. Lukemia tarkastellessa on kuitenkin syytä muistaa, että mukana ovat vain raportointivelvollisille vastaanottolaitoksille päätyneet sakokaivolietteet, eikä VAHTIsta saatujen tulosten perusteella voida arvioida sitä, kuinka suuri määrä syntyvästä sakokaivolietteestä toimitetaan käsiteltäväksi näille laitoksille.

Taulukko 6. Tulevat ja käsitellyt sakokaivolietteet ympäristökeskuksittain vuosina 2006–2008.

ALUE	EWC-KOODI	2006 (t)	2007 (t)	2008 (t)
ESA	20304	11 364,4	12 927	16 010,5
HAM	20304	17,91	12,42	3,3
KAI	20304	28 080	37 455	36 723
KAS	20304	92 015	90 724	77 039,6
LAP	20304	29 176,5	41 785,4	45 901
LOS	20304	3 624,8	3 074,42	7,54
LSU	20304	116 388,23	116 853,31	113 245,12
PIR	20304	84 282,5	91 395,14	49 329,1
PKA	20304	37 365,94	37 865,51	36 303,6
PPO	20304	82 744,04	83 170,6	57 690,3
PSA	20304	45 979,25	52 555,2	43 930,5
UUS	20304	407 507,82	397 458,62	328 707,76
Yhteensä		938 546,39	965 276,62	804 891,32

Keräämisestä ja kuljettamisesta jätetiedostoon hyväksymispäätöksissä annetut määräykset

Luotettavaa tietoa tiettyjä jätelajeita kuljettavista jätteenkuljettajista on erittäin vaikea saada suoraan VAHTI-tietojärjestelmästä hakumenettelyä käyttäen, koska kuljetettavien jätteiden nimeämisessä on käytetty useita eri ilmaisutapoja. Hakua vaikeuttaa myös se, etteivät kaikki ympäristökeskukset ole merkinneet kuljetettavien jätteiden EWC-koodia.

Yleiskuvan saamiseksi tilanteesta on tässä selvityksessä päädytty tarkastelemaan Länsi-Suomen ja Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskusten jätetiedostoasiakkaita ja näille annettuja jätetiedostoon hyväksymispäätöksiä. Tiedot kuljettajien kuljettamista jätteistä ja niiden kuljettamisesta annetuista määräyksistä on poimittu suoraan kuljettajien jätetiedostoon hyväksymispäätöksistä. Taulukossa 7 on esitetty ongelmajätteitä, sakokaivolietteitä, rakennusjätteitä ja öljynerottimien lietteitä kuljettavien jätteenkuljettajien lukumäärät Pohjois-Pohjanmaan ja Länsi-Suomen ympäristökeskusten alueella. Yhdellä toiminnanharjoittajalla voi olla useita jätelajeita kuljetettavana, joten sama toiminnanharjoittaja voi esiintyä taulukossa useita kertoja.

Sakokaivolietteiden, rakennusjätteiden sekä öljynerottimien lietteiden ja muiden ongelmajätteiden kuljettajille jätetiedostoon hyväksymispäätöksissä annetut määräykset voidaan jakaa yleisiin määräyksiin ja kyseistä jätelaetta koskeviin erityismääräyksiin. Yleisillä määräyksillä tarkoitetaan sellaisia määräyksiä, jotka koskevat kaikkia kuljettajan kuljettamia jätteitä ja erityismääräyksillä niitä määräyksiä, jotka koskevat vain määräyksessä mainittua jätettä.

Taulukko 7. Ongelmajätteitä, sakokaivolietteitä, rakennusjätteitä ja öljynerottimien lietteitä kuljettavat jätteenkuljettajat Pohjois-Pohjanmaan ja Länsi-Suomen ympäristökeskusten alueella.

AYK	Ongelmajätteet	Sakokaivolietteet	Rakennusjätteet	Öljynerottimien lietteet
PPO	58	46	63	8
LSU	53	140	98	3

Yleisiä määräyksiä on annettu jätetiedostoon hyväksymispäätöksissä muun muassa ympäristö- ja terveyshaitan ehkäisystä.

”Jätteen kuormaus ja kuljetus tulee järjestää siten, että niistä aiheutuva melu ja muu häiriö ympäristölle jää mahdollisimman vähäiseksi. Toiminnasta ei saa aiheutua ympäristön roskaantumista tai muuta vaaraa taikka haittaa ympäristölle tai terveydelle.” (LSU)

Sekä siitä, minne jäte voidaan kuljettaa.

”Jätteen kuljetuksen suorittajan on huolehdittava siitä, että jäte toimitetaan jätteen haltijan tai viiranomaisen määräämään paikkaan. Jos jätettä ei oteta paikassa vastaan, on kuljetuksen suorittajan palautettava jäte sen haltijalle.” (PPO)

Edellä mainittu yleismääräys koskee kaikkia jätteitä, mutta sitä on voitu päätöksissä täydentää tiettyjä jätelajeita koskevilla erityismääräyksillä. Näin ovat tehneet sekä Pohjois-Pohjanmaan että Länsi-Suomen ympäristökeskukset sakokaivolietteiden ja Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus ongelmajätteiden kohdalla.

”Jätteen kuljetuksen suorittajan on huolehdittava siitä, että sako- ja umpikaivolietteet toimitetaan käsiteltäväksi jätevedenpuhdistamolle tai muuhun kunnan viranomaisen osoittamaan asianmukaiseen käsittelypaikkaan.” (LSU, PPO)

”Ongelmajätteet tulee kuljettaa ongelmajätteen käsittelylaitokselle tai vastaanottajalle, jonka ympäristöluvassa on hyväksytty kyseisen jätteen vastaanotto.” (PPO)

Myös jätteenkuljettamiseen käytettävästä kalustosta on annettu molemmissa ympäristökeskuksissa sekä yleismääräys että sakokaivolietettä koskeva erityismääräys.

”Jätteet on kuljetettava umpikorissa kuljetusvälineessä tai muulla asianmukaisella jätteen kuljetukseen sopivalla kuljetusvälineellä.” (PPO)

”Lietteet on kuljetettava nestetiiviissä lietteiden kuljetukseen sopivassa kuljetusvälineessä siten, ettei jätteitä pääse ympäristöön kuormauksen tai kuljetuksen aikana.” (LSU)

Päätöksissä esiintyy myös sellaisia yleisiä määräyksiä, joita ei toisen päätöksissä esiinny. Tällaisia ovat esimerkiksi Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksessa seuraavat määräykset:

”Toiminnanharjoittajan tulee varmistaa, että jäljennös jätetiedosto-otteesta on mukana tässä päätöksessä hyväksytyissä kuljetusvälineissä jätteen kuljetuksen aikana.”

”Toiminnassa tapahtuvista olennaisista muutoksista, joilla saattaa olla merkitystä jätetiedostoon merkittyjen tietojen kannalta, tulee ilmoittaa viipymättä Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskukselle.”

Länsi-Suomen ympäristökeskuksen päätöksissä puolestaan on käytetty seuraavalaista määräystä:

”Jätteen kuljettajan on noudatettava toiminnassaan kunnan ympäristönsuojelu- ja jätehuoltomääräyksiä.”

Ongelmajätteitä ja öljynerottimien lietteitä koskevat erityismääräykset

Ongelmajätteitä on ilmoittanut kuljettavansa Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksen alueella yhteensä 58 kuljettajaa ja Länsi-Suomen ympäristökeskuksen alueella 53 kuljettajaa. Öljynerottimien lietteitä kuljettaa puolestaan PPO:n alueella 8 ja LSU:n alueella 3 kuljettajaa. Taulukossa 7 esitetyt ongelmajätteiden kuljettajien lukumäärät on poimittu jätetiedostoon hyväksymispäätöksistä ja ne voivat siitä syystä poiketa sivulla 21 esitetyistä VAHTIsta poimituista luvuista.

Jätetiedostoon hyväksymispäätöksissä ei ole kummassakaan ympäristökeskuksessa annettu erillisiä, nimenomaisia määräyksiä öljynerottimien lietteitä kuljettaville jätteenkuljettajille. Koska öljynerottimien lietteet kuuluvat ongelmajätteisiin, koskevat niitä yleismääräysten lisäksi kaikki ongelmajätteiden kuljettamisesta annetut määräykset.

Jätetiedostoon hyväksymispäätöksissä on Pohjois-Pohjanmaan ja Länsi-Suomen ympäristökeskuksissa annettu kaikkein eniten erityismääräyksiä juuri ongelmajätteiden kuljettamisesta. Määräyksiä on annettu muun muassa siirtoasiakirjan mukana pitämisestä, kuljetuspakkauksista ja vahinko- ja onnettomuustilanteisiin varautumisesta.

”Ongelmajätteen keräämisessä ja kuljetuksessa tulee käyttää jätelajille sopivaa kuljetuspakkausta ja se on varustettava jätehuollon ja turvallisuuden kannalta tarpeellisin merkinnöin. Ongelmajätteen kuljettajan on huolehdittava siitä, että ongelmajätekuljetuksista on laadittu valtioneuvoston päätöksen 659/1996 mukainen siirtoasiakirja, joka on mukana kuljetuksen aikana. Siirtoasiakirja on säilytettävä kolmen vuoden ajan.” (LSU, PPO)

”Vahinko- ja onnettomuustilanteiden varalle keräilykalustossa tulee tarvittaessa olla saatavilla riittävä määrä sopivaa imeytysmateriaalia ja alkusammutuskalusto. Käytetty imeytysmateriaali tulee toimittaa käsiteltäväksi ongelmajätteenä.” (PPO)

Lisäksi Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksessa on annettu ongelmajätteenkuljettajille myös seuraavanlaisia määräyksiä:

”Toiminnanharjoittajan tulee huolehtia siitä, että ongelmajätteiden kuljetuksen suorittajalla on riittävät tiedot ongelmajätteistä ja niiden ominaisuuksista.”

”Kuljetettaessa jätteitä Suomen ulkopuolelle kuljetuksen suorittajan tulee varmistaa, että jätteen haltija on selvillä jätteen kansainvälisten siirtojen edellyttämistä ilmoituksista ja luvista. Suomen ympäristökeskus on toimivaltainen viranomainen jätteen kansainvälisissä siirroissa.”

Molemmissa ympäristökeskuksissa on annettu määräyksiä ongelmajätteiden kerääjille ja kuljettajille myös kirjanpidosta ja raportoinnista. Ongelmajätteitä koskevia kirjanpito- ja raportointimääräyksiä on käsitelty tarkemmin luvussa 4.1 Ongelmajätteenkuljettajien kirjanpito- ja raportointimääräykset jätetiedostoon hyväksymispäätöksissä.

Sakokaivoliettteitä ja rakennusjätteitä koskevat erityismääräykset

Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksen alueella sakokaivoliettteitä kuljettaa 46 rekisteröitynyttä kuljettajaa ja Länsi-Suomen ympäristökeskuksen alueella 140 kuljettajaa. Sakokaivolietteiden kuljettamisesta on annettu molempien ympäristökeskusten jätetiedostoon hyväksymispäätöksissä yleismääräysten lisäksi vain muutamia erityismääräyksiä. Suurin osa näistä erityismääräyksistä on yleismääräyksiä tarkentavia, kuten määräyksiä siitä minkälaisella kalustolla ja minne sakokaivoliettteitä voidaan kuljettaa. Näiden yleismääräystä tarkentavien määräysten lisäksi Länsi-Suomen ympäristökeskuksen päätöksissä on käytetty myös seuraavanlaista määräystä:

”Yhdyskuntien jätevedenpuhdistamoissa syntyvä tai muun vastaavan laatuinen liete on ennen sen käyttöä maanviljelyksessä käsiteltävä mädättämällä tai kalkkistabiloimalla taikka muulla sellaisella tavalla, jolla voidaan merkittävästi vähentää taudinaiheuttajien määrää ja hajuhaittoja sekä lietteen käytöstä aiheutuvia terveys- tai ympäristöhaittoja.” (LSU)

Rakennusjätteiden kuljetuksista on jätetiedostoon hyväksymispäätöksissä annettu määräyksiä vain yleisten määräysten muodossa. Rakennusjätteitä on ilmoittanut kuljettavansa Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksen alueella 63 kuljettajaa ja Länsi-Suomen ympäristökeskuksen alueella 98 kuljettajaa.

5 Kysely ympäristökeskuksille

Osana selvitystä ympäristökeskuksille lähetettiin 27.2.2009 sähköpostitse kysely. Kysely lähetettiin ympäristösuojeluosastojen osastopäälliköille ja jätetiedostoyhteyshenkilöille. Kysely vastausyhteenvedoineen on liitteessä 1.

5.1

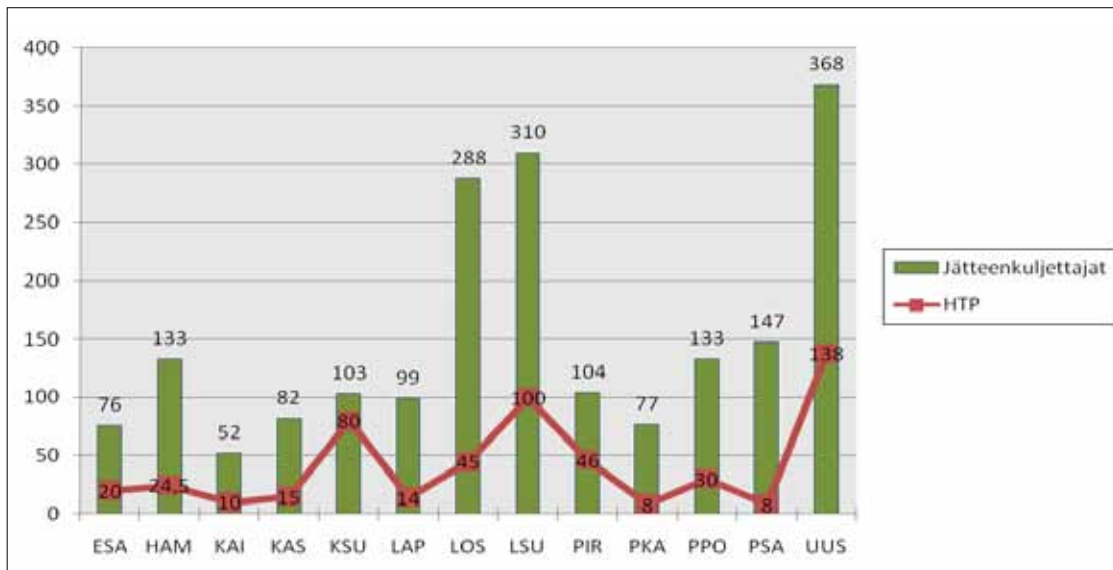
Henkilöresurssit

Kyselyn yhtenä osa-alueena oli jätetiedostoon käytetyt henkilöstöresurssit. Ympäristökeskuksilta kysyttiin kuinka paljon ympäristökeskuksessa käytetään henkilöresursseja jätetiedoston ylläpitoon henkilötyöpäivinä /vuosi (kysymys 1) ja ovatko nykyiset henkilöresurssit riittävät vai tarvitaanko lisäresursseja (kysymys 2). Käytettyihin henkilöstöresursseihin pyydettiin sisällyttämään kaikki jätetiedostoilmoituksien käsittelyyn ja valvontaan käytetty työ.

Vastausten perusteella henkilöstöresurssien määrissä oli runsaasti vaihtelua. Vähiten henkilötyöpäiviä jätetiedoston ylläpitoon käytettiin Pohjois-Karjalassa (8 htp) ja Pohjois-Savossa (8 htp). Pohjois-Savon ilmoittama työmäärä ei kuitenkaan sisällä tietojen päivitykseen kuluva työtä. Eniten henkilötyöpäiviä käytettiin Uudenmaan ympäristökeskuksessa (138 htp) ja toiseksi eniten Länsi-Suomen ympäristökeskuksessa (100 htp). Keskiarvo käytetyille henkilötyöpäiville /vuosi oli 41,4. Keskiarvoa korottavat Uudenmaan ja Länsi-Suomen ympäristökeskusten muita selvästi korkeammat luvut. Puolet ympäristökeskuksista käytti kuitenkin jätetiedoston ylläpitoon vähemmän kuin 24,5 henkilötyöpäivää /vuosi (mediaani HAM 24,5).

Ympäristökeskusten jätetiedostoon käyttämät henkilötyöpäivät /vuosi eivät suoraan ole verrannollisia jätetiedostoasiakkaiden määrän kanssa. Verrattaessa jätetiedoston ylläpitoon käytettyjä henkilötyöpäiviä /vuosi jätetiedostoasiakkaiden lukumäärään (kuva 3), huomataan, että ympäristökeskusten välisiä eroja löytyy. Esimerkiksi Keski-Suomen ympäristökeskuksessa käytettiin jätetiedoston ylläpitoon suhteessa asiakkaiden määrään huomattavasti enemmän työpäiviä kuin muissa ympäristökeskuksissa. Pohjois-Savon ja Pohjois-Karjalan ympäristökeskuksissa puolestaan käytettyjen henkilötyöpäivien määrä jätetiedostoasiakkaisiin suhteutettuna oli muita aluekeskuksia huomattavasti pienempi. Syitä ympäristökeskusten välisiin eroihin voi olla monia. Tässä selvityksessä niitä ei kuitenkaan tarkasteltu lähemmin.

Nykyisiä henkilöresursseja piti riittävänä yhdeksän kolmestatoista vastaajasta (HAM, PIR, KAS, ESA, PKA, KSU, LSU, KAI, LAP). Näistä yhdeksästä viisi (HAM, PKA, LSU, KAI, LAP) toi vastauksissaan ilmi, että resurssit riittävät tällä hetkellä, mutta mikäli valvontaa lisää, tarvitaan työhön lisää resursseja. Neljän vastaajan (UUS, LOS, PSA, PPO) mielestä resurssit työhön ovat jo nyt riittämättömät ja niitä tarvittaisiin lisää.

Kuva 3. Jätteenkuljettajat ja jätetiedoston ylläpitoon käytetyt henkilötyöpäivät/vuosi (2008) ympäristökeskuksittain.

5.2

Valvonta

Valvontaan liittyen ympäristökeskuksilta kysyttiin onko jätteenkuljettajien luona käyty tarkastuskäynnillä (kysymys 3) ja onko suoritettu muita valvontatoimenpiteitä (kysymys 4). Jos muita valvontatoimenpiteitä oli suoritettu, pyydettiin kertomaan niistä.

Tarkastuskäyntejä jätteenkuljettajien luokse ilmoitti tehneensä vain kolme ympäristökeskusta (PKA, KSU ja LAP). Lisäksi Pohjois-Savon ympäristökeskuksessa oli tehty tarkastuksen kahden asbestia kuljetusvälineissä haja-asutusalueella varastoivan asbestinkuljettajan luokse ja Länsi-Suomen ympäristökeskus yhden valvontakäynnin jätteenkuljettajan jätelain rikkomukseen liittyen. Kaiken kaikkiaan jätteenkuljettajien luokse suuntautuvien tarkastuskäyntien määrä vuosittaisella tasolla on pieni. Niissäkin ympäristökeskuksissa, joissa tarkastuksia on suoritettu, ovat ne olleet lähinnä yksittäistapauksia.

Muita kuin tarkastuskäynneiksi laskettavia valvontatoimenpiteitä ilmoitti suorittaneensa kahdeksan vastaajaa (KAS, ESA, PSA, PKA, KSU, LSU, KAI ja LAP). Muita valvontatoimenpiteitä ei ollut kyselyssä määritelty tarkemmin, joten kysymykseen saatujen vastausten kirjo oli todella laaja (liite 1). Useat muiksi valvontatoimenpiteiksi määritelty toimenpiteet koskivat tietojen ja lisäselvitysten pyytämistä. Tietoja ja selvityksiä oli pyydetty sekä yrittäjiltä itseltään että ulkopuolisista lähteistä kuten Suomen Asiakastieto Oy:n tietokannasta. Lisätieto- ja selvityspyynnöt koskivat muun muassa kirjanpitoa, yritys- ja taloustietoja, jätevirtoja sekä muita jätteiden toimittamiseen liittyviä asioita. Vastaajista pari mainitsi käsitelleensä jätteenkuljetukseen liittyviä asioita tarkastuskäynnillä ympäristöluvan omaavissa jätealan laitoksissa. Muina valvontatoimenpiteinä mainittiin myös yhteistyö ja tietojen jakaminen kuntien ympäristöviranomaisten kanssa sekä yleisten ohjeiden antaminen.

Viisi ympäristökeskusta (UUS, LOS, HAM, PIR ja PPO) vastasivat kyselyyn, etteivät ole tehneet tarkastuskäyntejä jätteenkuljettajien luokse tai suorittaneet muitakaan valvontatoimenpiteitä. Ympäristökeskusten vastaukset eivät kuitenkaan ole tältä

osin täysin vertailukelpoisia, koska muita valvontatoimenpiteitä ei ollut määritelty kysymyksen asettelussa tarkemmin. Monet kyseiseen kohtaan saadut vastaukset ovat sellaisia, joita ei yksiselitteisesti voi määritellä pelkästään valvonnaksi. Esimerkiksi lisätietojen ja selvitysten pyytäminen voidaan nähdä myös osana jätetiedostoilmoituksen käsittelyä. Näin ollen on mahdollista, että myös niissä viidessä ympäristökeskuksessa, jotka vastasivat kysymykseen kielteisesti, on suoritettu vastaavanlaisia valvontatoimenpiteitä kuin kysymykseen myönteisesti vastanneissa ympäristökeskuksissa.

5.3

Jätetiedostoon hyväksymispäätökset

Kysymyksillä 5 ja 6 pyrittiin selvittämään jätetiedostoasiakkaiden tämän hetkistä päätöstilannetta ja sitä onko ympäristökeskuksissa käytetty jätelain 50a §:n antamaa mahdollisuutta peruuttaa hyväksymistä koskeva päätös.

Ainoastaan kolmessa ympäristökeskuksessa (UUS, KSU ja LAP) on kaikille jätetiedostoasiakkaille tehty jätetiedostoon hyväksymispäätös. Pelkällä jätetiedosto-otteella toimivia jätteenkuljettajia on yhdeksässä ympäristökeskuksessa (LOS, PIR, KAS, ESA, PSA, PKA, LSU, PPO ja KAI). Hämeen ympäristökeskuksessa asiasta ei oltu varmoja ja arveltiin pelkällä jätetiedosto-otteella toimivia kuljettajia olevan mahdollisesti. Tarkkaa lukumäärää pelkällä jätetiedosto-otteella toimivista kuljettajista on vaikea esittää, mutta esimerkiksi Pohjois-Savon ympäristökeskuksen mukaan heidän alueellaan tällaisia on 54 kun taas Pirkanmaalla ainoastaan 1.

Jätetiedostonhyväksynnän peruuttamisia on tehty 7 ympäristökeskuksessa (UUS, LOS, PIR, PSA, KSU, LSU ja PPO). Ympäristökeskusten antamien kommenttien perusteella voidaan päätellä, että useimmissa tapauksissa peruuttamisen syynä on ollut se, ettei toiminnanharjoittajaan ole saatu yhteyttä tai pyynnöistä huolimatta riittäviä selvityksiä/tietoja toiminnasta ei ole toimitettu ympäristökeskukselle. Yksittäisiä päätöksiä jätetiedostonhyväksynnän peruuttamisesta on tehty muun muassa epäillyn ympäristörikoksen yhteydessä ja käräjäoikeuden päätöksen jälkeen. Joitain jätetiedostosta poistamispäätöksiä on tehty myös silloin, kun on huomattu, ettei toiminnassa ole kyse jätelain 49 §:n mukaisesta jätteen ammattimaisesta keräämisestä ja kuljettamisesta.

5.4

Valvonnan tehostaminen

Viimeisenä kysymyksenä (kysymys 7) tiedusteltiin miten jätteenkuljettajien valvontaa voitaisiin tehostaa. Kysymykseen tuli runsaasti ehdotuksia ja samat teemat toistuivat useissa vastauksissa.

Yhteensä seitsemässä vastauksessa mainittiin kirjanpito- ja raportointivelvollisuus yhtenä tärkeänä tekijänä valvonnan tehostamisessa. Vastauksissa muun muassa toivottiin kirjanpito- ja raportointivelvollisuuksien täsmentämistä sekä laajentamista joihinkin tavanomaisiin jätteisiin kuten lietteisiin ja rakennusjätteisiin. Kirjanpito- ja raportointivelvollisuuden lisäksi myös siirtoasiakirjavelvollisuuden laajentaminen mainittiin yhdessä vastauksessa.

Toisena merkittävänä valvonnan tehostamisen keinona nähtiin jätetiedosto-otteen roolin korostaminen. Tällä hetkellä jätetiedosto-otteen rooli on aika vähäinen, eikä sen mukana pitoa ajoneuvoissa valvota. Usean vastaajan mielestä poliisi voisi ajoneuvotarkastusten yhteydessä tarkastaa myös jätetiedosto-otteen ja mahdollisuuksien mukaan myös sen onko kuljetettava jäte otteen mukaista. Vastauksista kävi myös ilmi, että jätetiedosto-otteen rooli voisi olla suurempi myös urakoista päätettäessä. Yhden

vastaajan mielestä ihanteellinen tilanne olisikin sellainen, jossa jätteenkuljettajien olisi mahdotonta saada kuljetusurakoita esittämättä jätetiedostoon hyväksymispäätöstä.

Erilaisten valvonta- ja tiedotusiskujen ja kampanjoiden mahdollisuutta mietittiin yhteensä kolmessa vastauksessa. Jätteenkuljettajiin suuntautuvien valvontaiskujen ja koulutuksen ohella ehdotettiin kansalaisiin kohdistuvaa tiedotusta. Kansalaisia voisi tiedottaa muun muassa siitä kenelle jätteen saa luovuttaa.

Valvonnan tehostamisesta esitettiin ympäristökeskusten vastauksissa myös muita yksittäisiä ehdotuksia. Muina valvonnan tehostamisen keinoina nähtiin muun muassa yhteistyön lisääminen kuntien ympäristösuojelutoimen kanssa, erilaisten palveluiden kuten Internet-pohjaisen jätetiedostoon hyväksytyjen kuljettajien rekisteritietokannan järjestämistä. Yhdessä vastauksessa nostettiin esiin se, että ensisijaisesti tulisi miettiä ja terävöittää näkemystä siitä, mikä on keskeistä jätteenkuljettajien valvonnassa.

Vaikka valvonnan tehostamiseen tuli ympäristökeskuksilta runsaasti vastauksia, oltiin useissa vastauksissa huolissaan resurssien riittävydestä. Esimerkiksi raportoinnin, poliisin perehdyttämisen ja kampanjoinnin muusta kenttävalvonnasta puhumattakaan nähtiin vievän enemmän resursseja kuin tällä hetkellä on käytettävissä.

6 Kysely jätteenkuljettajille

Osana jätekujiustusten valvonnan tehostamisen esiselvitystä tehtiin kysely jätteenkuljettajille (liite 2). Kysely toteutettiin Webropol kysely- ja tiedonkeruusovellusta apuna käyttäen ja se lähetettiin sähköpostitse 978 jätteenkuljettajalle. Vastaajat poimittiin VAHTI-tietojärjestelmästä. Tietojärjestelmään oli kyselyn tekohtekellä merkitty yhteensä 1972 jätteenkuljettajaa. Vastaajaksi kyselyyn valittiin sellaiset toimijat, joiden sähköpostiosoite oli saatavilla.

Jätteenkuljettajille lähetettyyn kyselyyn vastasi yhteensä 189 jätteenkuljettajaa vastausprosentin ollessa 19 %. Vastausten lukumäärää pienentää se, että sähköpostiosoitteet eivät olleet ajan tasalla tai vastaanottajien postilaatikot olivat täynnä. Virheilmoituksia tai ilmoituksia siitä, ettei posti tavoittanut vastaanottajaa tuli yhteensä noin 80.

6.1

Kyselyn aihepiirit

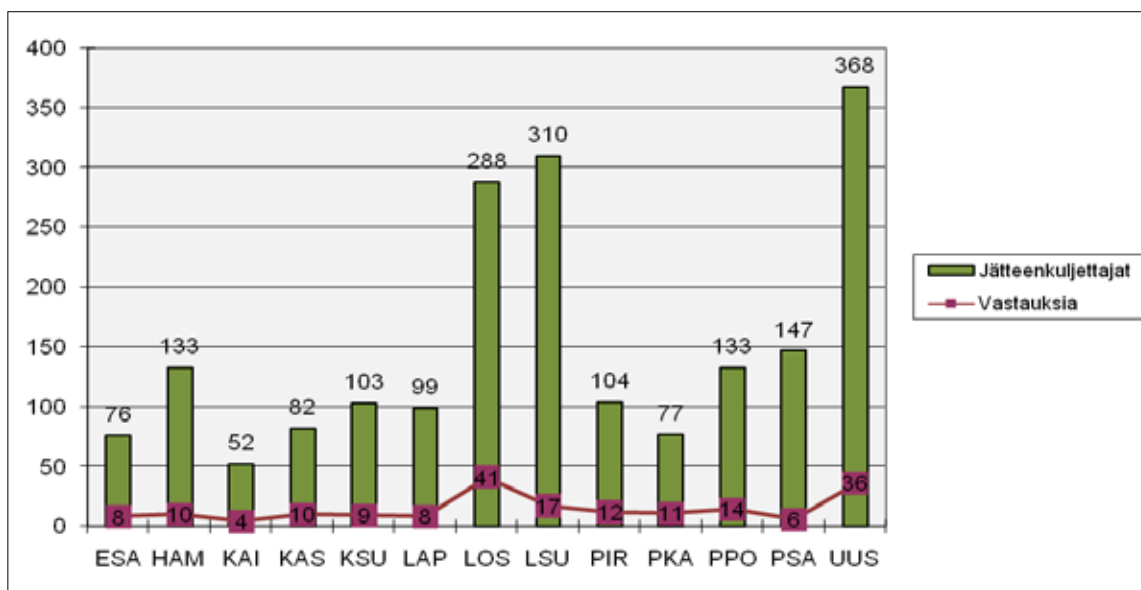
Jätteenkuljetustoiminnan laajuus

Taustatietojen keräämiseksi jätteenkuljettajilta kysyttiin toiminnan työllistävyvyydestä, toiminta-alueesta ja kaupparekisteriin merkittyä kotipaikkaa. Kyselyyn vastaajista suurin osa oli pieniä toimijoita: 51 % vastaajista ilmoitti toiminnan työllistävyvyydeksi 1–10 henkilötyövuotta ja 33 % alle 1 htv:ta. Toiminta-alue oli 42 %:lla vastaajista useamman kunnan alue, mutta pienempi kuin yhden ympäristökeskuksen alue. Vastaukset jakautuivat aluekeskuksittain kuvan 4 mukaisesti. Lukumääräisesti suurimmat vastausmäärät tulivat Lounais-Suomen ja Uudenmaan ympäristökeskusten alueilta. Prosentuaalisesti suurimmat vastausmäärät (14 %) tulivat Pohjois-Karjalan ja Lounais-Suomen ympäristökeskusten alueilta ja pienin vastausprosentti oli Pohjois-Savon ympäristökeskuksen alueen jätteenkuljettajilla (4 %).

Jätetiedostoon ilmoittautuminen ja jätetiedosto-ote

Taustatietojen jälkeen kyselyssä pyrittiin selvittämään jätetiedostoon ilmoittautumiseen ja jätetiedosto-otteeseen liittyviä asioita. Jätetiedostoon ilmoittautumisesta kysyttiin, mistä oli saatu ensisijaisesti tietoa ilmoittautumisesta ja koettiinko jätetiedostoon ilmoittautumisesta olleen hyötyä. Mielipidettä kysyttiin ilmoittautumistavasta ja jätteenkuljettajien rekisteröinnistä. Lisäksi tiedusteltiin, minne jätetiedostoon ilmoittautuminen haluttaisiin tulevaisuudessa tehdä. Jätetiedosto-otteesta kysyttiin, onko sitä pyydetty nähtäväksi ja kuka on pyytänyt.

Lähes 46 % vastaajista oli saanut ensisijaisesti tietoa jätetiedostoon ilmoittautumisesta alueellisesta ympäristökeskuksesta. Myös kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselta (15 %) ja toisilta yrittäjiltä (18 %) oli saatu tietoa. Vastaajat olivat kuulleet

Kuva 4. Vastausten jakautuminen alueellisten ympäristökeskusten kesken ja jätteenkuljettajien lukumäärät aluekeskuksittain.

jätetiedostoon ilmoittautumisesta myös muilta kuin edellä mainituilta tahoilta. Vastauksissa tietolähteinä esille nousivat muun muassa toimeksiantajat/asiakkaat sekä oma-aloitteinen tiedon etsintä.

Puolet vastaajista koki hyötynensä jätetiedostoon ilmoittautumisesta, loput eivät kokeneet saaneensa ilmoittautumisesta mitään hyötyä (43 %) tai eivät osanneet sanoa (6 %). Jätetiedosto-ote oli pyydetty nähtäväksi noin 40 %:lta vastaajista. Merkittävää oli se, että lähes 60 % vastaajista ilmoitti, ettei heiltä ollut koskaan pyydetty jätetiedosto-otetta nähtäväksi. Niiltä, joilta otetta oli kysytty, kysyjä oli useimmiten ollut jätteen luovuttaja (47 %). Myös jätteen vastaanottajat (20 %) olivat pyytäneet otetta nähtäväksi. Loput vastanneista kertoivat otteen kysyjän olleen tarjouksen pyytäjä tai toimeksiantajat (mm. Kuusakoski Oy ja L&T Oyj). Myös viranomaiset, kuten ympäristökeskus ja poliisi, olivat pyytäneet muutamilta vastaajilta otteen nähtäväksi.

Jätetiedostoon ilmoittautumista ja tarkistusmenettelyä pidettiin kohtalaisen vaivattomana (39 %), hankalana sitä piti 15 % vastaajista. Yli puolet vastanneista piti jätekuljettajien rekisteröintiä tarpeellisenä ja niistä lähes 30 % piti sitä erittäin tarpeellisenä.

Jätetiedostoon ilmoittautuminen olisi suurimman osan (83 %) mielestä tehtävä nykyiseen tapaan kotipaikan ympäristökeskukseen. Kannatusta ei saanut ehdotus, että ilmoitus tehtäisiin yrityksen jokaiseen toimipaikkaan.

Valvonta

Valvontaan liittyvillä kysymyksillä pyrittiin selvittämään nykyisen valvonnan riittävyyttä sekä sitä, miten viranomaisvalvontaa tulisi toiminnanharjoittajien mielestä tehdä. Vastaajista 61 % oli sitä mieltä, että jätekuljetusten valvontaa on nykyisellään sopivasti ja 30 %:n mukaan valvontaa tulisi lisätä. Valvontaa vastaan oli vain 3 % vastaajista, he eivät halunneet valvontaa joko ollenkaan tai sitä tulisi heidän mielestään vähentää. Vastaukset viranomaisvalvonnan toteuttamisesta jakautuivat tasaisesti kolmen annetun ehdotuksen välille, lisäksi tuli useita omia ehdotuksia. Valvontaa tulisi tehdä jätekuljetusyritysten jätekirjanpito- ja raportointivelvollisuuden kautta (36 %), yrityksen toimipisteisiin tehtävillä tarkastuskäynneillä (29 %) tai siirtoasiakirjan käyttöä laajentamalla (24 %).

Ehdotuksia viranomaisvalvonnan toteuttamiseen tuli useita. Ehdotettiin mm. jätteen tuottajille todistetta jätteen toimittamisesta oikeaan paikkaan, otteen pakollista mukana oloa kuljetuksiin, pistokokeita, luvattomien ja lakia rikkovien toimijoiden tarkkailua ja lisäksi valvontaa poliisin toimesta. Eniten ehdotettiin valvontaa jätteen vastaanottopaikoille, jossa tarkistettaisiin saapuvien kuljetusten luvat. Parissa vastauksessa toivottiin tiedotusta ja opastusta lisää. Muutamat halusivat pitää valvontakäytännön nykyisellään.

Kyselyssä tiedusteltiin myös jätetiedosto-otteen tietojen tarkistamisen väliajan sopivuutta. Vastaajista 70 % piti jätetiedosto-otteen tarkistamista nykyisellään kolmen vuoden välein riittävänä, useammin otteen halusi tarkistaa 20 % ja harvemmin 11 % vastaajista.

Viimeisessä kysymyksessä jätteenkuljettajilta tiedusteltiin kehitysehdotuksia jätetiedoston ilmoittautumismenettelyyn. Vastauksista löytyi samankaltaisia esityksiä. Keskeisimmäksi ehdotukseksi nousi Internetin hyödyntäminen. Internetin hyödyntämistä ehdotettiin viidenneksessä vastauksista. Useiden vastaajien mielestä jätetiedostoon ilmoittautuminen ja otteen päivittäminen tulisi voida tehdä sähköisesti. Lisäksi jätetiedoston julkaisemista Internet-sivustolla toivottiin, jotta asiakkaat voisivat tarkistaa luvalliset toimijat.

Osassa vastauksista ilmoittautumismenettelyä pidettiin kokonaisuudessaan turhana, kun taas osassa menettelyä pidettiin nykyisellään hyvänä. Muutamissa vastauksissa mainittiin jäteluokituskoodien olevan hankalia ja kuljetettavien jätteiden määrien arvioiminen koettiin hankalaksi. Lisäksi yhdessä vastauksessa ihmeteltiin liikennelupatietojen oleellisuutta jätetiedostossa. Ehdotettiin myös menettelyn muuttamista ympäristöluvan suuntaan.

Useissa vastauksissa toivottiin valvonnan tehostamista, jotta luvattomat toimijat saataisiin karsittua. Huomautettiin rehellisten yrittäjien kärsivän valvonnan puuttumisesta. Parissa vastauksessa ehdotettiin, että jätteen vastaanottajien tai jätteen luovuttajien tulisi tarkistaa kuuluuko yritys jätetiedostoon. Ehdotettiin myös jätetiedosto-otteen muokkausta niin, että se olisi sertifikaatin muotoinen todistus, jonka voisi laittaa tarjousasiakirjoihin tai esille ajoneuvoihin.

Tiedotusta toivottiin lisää useassa vastauksessa. Toivottiin tiedon löytämistä helpommaksi, ympäristöhallinnon sivuilta pidettiin vaikeana löytää tietoja ja lomakkeita. Ehdotettiin tiedottamista jätteen vastaanottopaikoilla ja tiedotusta jätteen tuottajille, etteivät he luovuttaisi jätteitään yritykselle, joka ei ole jätetiedostossa.

Ympäristöviranomaisten toimintaa kritisoitiin muutamassa vastauksessa. Ympäristörikkeistä ilmoitettaessa ympäristöviranomaisille oli vedottu resurssipulaan tai oli ilmoitettu valvonnan olevan poliisin asia.

6.2

Kyselyn yhteenveto ja johtopäätökset

Vaikka kyselyllä ei tavoitettu kaikkia jätetiedostoon ilmoittautuneita jätteenkuljettajia eikä vastausprosentti noussut kovin korkealle, voidaan vastauksista tehdä kuitenkin joitain suuntavia johtopäätöksiä. Kyselyssä tärkeimmäksi asiaksi nousi jätelain 15 §:n noudattaminen ja valvominen. Tiedotusta jätetiedostosta pitäisi lisätä, jotta jätteen luovuttajat ja vastaanottajat toimisivat vain luvallisten jätteenkuljettajien kanssa. Jätetiedosto-otteen tulisi olla sellainen asiakirja, joka tarkistettaisiin aina kuljetuksia kilpailutettaessa ja jätteen vastaanottopaikoilla.

Kyselyssä nousi esille jätteenkuljettajien valvonnan lisäämistarve. Jätteenkuljettajien valvontaan olisi hyvä löytää resursseja ja tehokkaita keinoja. Esimerkiksi kirjanpitoa ja raportointia koskevilla määräyksillä, joita tulisi olla mahdollisuus kohdistaa

tarpeen mukaan myös muihin kuin ongelmajätteisiin, voitaisiin valvontaa osaltaan tehostaa. Jätekuljettajien ilmoittautumismenettely koetaan tarpeelliseksi, ja jotta ilmoittautumisesta olisi konkreettista hyötyä, tulisi luvattomat toimijat saada järjestykseen. Vastauksissa kannatusta sai muun muassa pakollinen jätetiedosto-otteen mukana pitäminen jätekuljetuksen aikana sekä siirtoasiakirjan käytön laajentaminen. Myös poliisin roolia valvonnassa toivottiin lisättäväksi. Vastaajien mielestä yleinen tiedottaminen jätetiedostoon ilmoittautumisvelvollisuudesta voisi myös lisätä kansalaisten ja muiden jätteen tuottajien tietoisuutta siitä, että jäte voidaan luovuttaa vain jätetiedostoon ilmoittautuneille kuljettajille.

Jätetiedoston toimivuuden takia pitäisi hyödyntää enemmän sähköisiä palveluita. Jätetiedostoilmoitukset ja -päivitykset tulisi voida tehdä sähköisesti, esimerkiksi TYVI-palvelun kautta. Jätetiedoston tarkistusväli on nykyisellään sopiva, mutta sähköinen palvelu helpottaisi muutosten ilmoittamista. Jätetiedostoa kehitettäessä olisikin harkittava jätetiedostoilmoituksen ja tietojen tarkistamisen tekemisen mahdollistaminen sähköisesti, esimerkiksi TYVI-palvelun välityksellä. Tämä saattaisi nopeuttaa ilmoitusten käsittelyä ja vähentäisi varsinaiseen ilmoittautumisen ja tietojen tarkistamiseen tarvittavien henkilöresurssien tarvetta, jolloin resursseja voisi suunnata enemmän varsinaisen valvonnan tehostamiseen. Kyselystä selvisi, että suuri osa jätteenkuljetusyrityksistä on hyvin pieniä, ja on ilmeistä, ettei tällaisilla yrityksillä ole resursseja huolehtia kovin vaativasta raportoinnista. Tämän vuoksi olisikin kehitettävä helppokäyttöinen jätteenkuljetuksia koskeva raportointilomake sähköiseen järjestelmään, ettei raportointi esty järjestelmän käytön vaikeuden vuoksi. Myös paperilomakkeella tehtävä raportointi tulee olla mahdollinen, koska kaikilla ei ole mahdollisuutta tai halua sähköiseen raportointiin.

Jätetiedostoon kuuluvien toimijoiden julkaisemista Internet-sivustolla tulisi myös harkita. Pelkkien jätekuljetusyritysten nimitietojen julkaiseminen sinällään ei ehkä kuitenkaan ole tarkoituksenmukaista, koska päätöksissä on myös erikseen mainittu mitä jätteitä yrityksellä on lupa kerätä ja kuljettaa, ja nämä tiedot olisi myös oltava saatavilla tietojen asianmukaisen käytön kannalta. Internetissä julkisesti nähtävillä olevat tiedot olisi myös päivitettävä säännöllisesti, koska muutoksia yritysten toiminnassa tapahtuu jatkuvasti.

Viranomaisten toimintaa kohtaan kohdistettiin joissakin vastauksissa kritiikkiä; ongelmana pidettiin viranomaisten haluttomuutta puuttua väärinkäytöksiin. Toimijoiden yhdenvertaisen ja tasapuolisen kohtelun vuoksi myös viranomaisen on tarpeen puuttua tehokkaasti havaittuihin tai epäiltyihin väärinkäytöksiin. Viranomaisen valvontatoiminnan asianmukaisuus ja tehokkuus on myös omiaan herättämään yleistä luottamusta viranomaistoimintaan.

7 Johtopäätökset/kehitysesitykset

7.1

Jätetiedostopäätös ja -määräykset

Hyväksymispäätös jätetiedostoon tehdään voimassa olevan jätelain 50 §:n nojalla ilmoituksen perusteella, minkä ohella tiedosto ilmoituksesta ja tehdystä päätöksestä merkitään ympäristönsuojelun tietojärjestelmään (VAHTI). Vaikka kyseessä on ilmoittautumismenettely, ilmoituksesta tehdään valituskelpoinen päätös, kuitenkin ilman ennen päätöksentekoa tapahtuvaa kuulemismenettelyä. Tämän perusteella kyseessä voi todeta olevan pelkän ilmoituksen ja varsinaisen päätöksentekomenettelyn välimuoto.

Koska kyse on varsinaisesti ilmoittautumismenettelystä, on päätöksestä pyritty tekemään mahdollisimman pitkälle vakiomuotoinen, jonka vuoksi toimintaa koskevat määräykset ovat myös aika pitkälle vakioituja ja ne vastaavat jätelain toiminnalle asettamia edellytyksiä. Koska kyseessä ei ole varsinainen lupamenettely, myös ilmoituksen käsittelystä perittävä maksu on suhteellisen pieni, minkä myös voi todeta rajoittavan ilmoituksen käsittelyyn käytettävää työaika. Ilmoituksen käsittelyyn ja päätöksentekoon käytettävä työaika on muutamia tunteja riippuen ilmoituksessa esitettyjen tietojen täydellisyydestä.

Päätöksentekomenettelyä puolustaa se, että päätöksessä voidaan antaa toimintaa koskevia määräyksiä ja sitä kautta toteuttaa toiminnan valvontaa. Pelkällä jätetiedostoon ilmoittautumisella valvonnan tavoitteita ei voi kokonaan saavuttaa. Koska jätteenkuljetuksia ei käytännössä valvota jätteenkuljettajien toimitilojen tai kuljetuskaluston tms. kenttävalvonnalla, on päätöksessä annetut kirjanpito- ja raportointimääräykset käytännössä ainoita valvonnan työkaluja. Voimassa olevissa jätetiedostopäätöksissä kirjanpito- ja raportointivelvollisuus kohdistuu vain ongelmajätteiden keräämiseen kuljetuksiin. Osassa päätöksissä ei kuitenkaan ole annettu lainkaan raportointia koskevia määräyksiä, ja osasta puuttuu myös kirjanpitovelvollisuutta koskeva määräys.

7.2

Jätelaki

Lain muutosta edellyttää seuraavat muutosesitykset nykyiseen menettelyyn:

1. Jätetiedostopäätöksessä tulisi olla mahdollisuus antaa määräyksiä myös jätteenkuljettajan varikkotoiminnasta, kuten siellä tapahtuvan toiminnan järjestämisestä, jäteastioiden ja kuljetuskaluston pesusta, varastoinnista, yms. (ympäristölupaa edellyttää erikseen vasta > 50 kuorma-auton varikko YSA 1 § 12c kohdan mukaan).

2. Jätetiedostopäätöksessä olisi (tarvittaessa) voitava antaa kirjanpitoa ja raportointia koskevia määräyksiä myös muiden jätteiden kuin ongelmajätteiden keräämisestä ja kuljettamisesta esimerkiksi sako- ja umpikaivolietteet, rakentamisessa ja purkamisessa syntyvät jätteet, tai kaikista ko. yrityksen kuljettamista jätteistä tai viranomaisen tapauskohtaisen harkinnan mukaan
3. Jätetiedosto-ote olisi määrättävä pakolliseksi mukana pidettäväksi ajoneuvossa (kuten ajoneuvon liikennelupa).
4. Ilmoitus tulisi tehdä yrityksen toimipaikan mukaiseen ympäristökeskukseen(-iin) eikä ainoastaan kaupparekisteriin merkityn yrityksen kotipaikan mukaiseen ympäristökeskukseen taikka vaihtoehtoisesti olisi määrättävä, että useita toimipaikkoja omaavan toiminnanharjoittajan olisi raportoitava kerätyistä ja kuljetetuista jätteistä ympäristökeskuksittain, vaikka rekisteröinti tapahtuisikin vain kotipaikan mukaisessa ympäristökeskuksessa.
5. Ammattimaista jätteenkuljetusta koskeva määritelmä on aiheuttanut kovasti päänvaivaa jätetiedostoilmoituksia käsiteltäessä. Erityisesti ongelmia on aiheuttanut määritelmä ammattimaisuuden alarajalla. Tämän vuoksi esitetään, että jätelakiin (tai sen perustelutekstiin) otettaisiin täsmällinen määritelmä siitä milloin kyseessä on ammattimainen keräämis-/kuljetustoiminta, joka edellyttää ilmoituksen tekemistä jätetiedostoon. Esimerkkinä ammattimaisuuden määrittämisestä mainittakoon, että taksiliikennelain (217/2007) soveltamisalaa koskevassa 3 §:ssä on säädetty seuraavasti: "Ammattimaisella henkilöiden kuljettamisella tarkoitetaan elinkeinon harjoittamisen tai toimeentulon hankkimisen taikka muun tulonhankkimisen tarkoituksessa harjoitettua henkilöiden kuljettamista tiellä henkilöautolla korvausta vastaan päätoimisesti taikka sivutoimisesti tai muuten toisen elinkeinon ohella. Ammattimaiseen henkilöiden kuljettamiseen rinnastetaan kuljetus korvausta vastaan, jos kuljetusta edeltää kuljetuspalvelun tarjoaminen yleisölle julkisella paikalla."
6. Jätelakia uudistettaessa tulisi selkeyttää myös määritelmä jätteen myyjä ja välittäjä, ts. minkälaisista toimintoja näillä tarkoitetaan.

Tämä määritelmä on aiheuttanut tulkintaepäselvyyksiä esimerkiksi siitä merkitäänkö huolintaliikkeet jätetiedostoon jätteen kuljettajina vai myyjinä/välittäjinä. Huolintaliikkeillä ei useimmiten ole lainkaan omaa kuljetuskalustoa, vaan ne käyttävät kuljetusyrityksiä alihankkijoina (jotka toimivat tällöin huolintaliikkeen nimissä). Kuljetusyritys omistaa vetokaluston ja huolintaliike voi omistaa trailerit/kontit, joilla jäte kuljetetaan. Huolintaliike kuitenkin on vastuussa koko jätekuljetuksesta jätteen kv-siirroissa. Onko huolintaliike jätteen "välittäjä" vai "kuljettaja", jos se ottaa kuljetettavaksi toisen omistamia jätteitä jätteen haltijan määräämään käsittely/hyödyntämispaikkaan vietäväksi käyttäen varsinaiseen kuljetukseen alihankkijaa (ks. JäteL 3 § 7) kohta)? Jos huolintaliike merkitään jätetiedostoon, ovatko myös sen alihankkijoina toimivat yritykset kukin erikseen merkittävä jätetiedostoon vai olisiko mahdollista, että huolintaliike merkitään jätetiedostoon ja se ilmoittaa ilmoituksen liitteenä käyttämänsä alihankkijat, jolloin vastuu toiminnasta olisi huolintaliikkeellä. Jos alihankkija lisäksi toimii jätteen kuljettajan myös omissa nimissään, sen tulisi rekisteröityä myös erikseen.

Jätedirektiivin 3 artiklan 8) kohdassa "välittäjä" on määritelty: "mikä tahansa yritys, joka järjestää jätteen hyödyntämisen tai loppukäsittelyn toisten puolesta, mukaan lukien välittäjät, jotka eivät fyysisesti ota jätettä haltuunsa". Huomattakoon että jätedirektiivin 3 artiklan määritelmässä ei ole erikseen määritelty "myyjää" (vrt. jätelaki 49.1 §).

Jätedirektiivin määritelmä välittäjästä ei sovi sanamuodon mukaisesti em. huolintaliikkeeseen, koska se ei järjestä toisen puolesta hyödyntämistä/käsittelyä, vaan se toimii jätteen siirron järjestäjänä ja toimittaa jätteen omistajan (tai

jätteen tuottajan) määräämään paikkaan. Jos huolintaliike kuitenkin tulkitaan olevan välittäjä, tästä olisi hyvä olla maininta esim. lain perustelutekstissä. Voimassaolevan jätelain 3 §:n määritelmien mukaan taikka jäteasetuksen liitteen 5 mukaan jätteen kerääminen ja kuljettaminen eivät sisälly jätteen hyödyntämistä tai käsittelytoimintoihin, vaikkakin ne sisältyvät ”jätehuolto”-määritelmään.

Lisäksi – toisin kuin voimassa olevan jätelain 49 § 1 momentin 2) kohdassa – jätteen välittäjänä tulisi voida rekisteröidä jätetiedostoon myös sellainen jätteen välittäjä, joka välittää jätettä hyödynnettäväksi tai käsiteltäväksi vain Suomen alueella.

Jätedirektiivin myös 3 artiklan 7) kohdassa mainittu ”kauppias” on yksiselitteisempi määritelmä, joka ei aiheuttane tulkintaongelmia. Olisi kuitenkin harkittava kauppiaan rekisteröintivelvollisuuden asettamista uuteen jätelakiin riippumatta siitä tapahtuuko jätteen osto/ myynti kotimaassa vai kansainvälisesti.

Ottaen huomioon jätedirektiivin 3 artiklan 6) kohdan ”haltijan” määritelmän ja 15 (2) artiklan, onko jätteen kuljetuksen suorittaja jätteen haltija, silloin kun se on ko. kuljettajan kaluston kydyssä? Tästä lienee tulossa jätelakiin täsmäntävä säännös, kuten on voimassa olevan jätelain 15.2 §:ssä.

Voimassa olevan jäteasetuksen 13 §:n nojalla jätetiedostoilmoituksen liitteenä tulee esittää erinäisiä muiden viranomaisten antamia asiakirjoja, kuten kaupparekisteriote, liikennelupa ja tieto toiminnanharjoittajan vakavaraisuudesta. Sähköisen hallinnon kehittyessä yhä enenevässä määrin eri hallintoviranomaiset eivät enää pyydä asiakailtaan sellaisia tietoja, jotka voidaan saada suoraan toiselta viranomaiselta. Myös ympäristöhallinnossa tulisi kehitystä viedä tätä kohti ja kehittää yhteistyötä muiden, eri rekistereitä ylläpitävien viranomaisten kanssa. Tällaisia olisivat ainakin lääninhallitusten ylläpitämä liikenneluparekisteri ja mahdollisesti eräät oikeushallinnon rekisterit (esimerkiksi konkurssi-, yrityssaneerausrekisteri). Tulisikin selvittää mahdollisuus tarkistaa tarvittavien rekistereiden tietoja esimerkiksi käyttäjäkohtaisilla tunnuksilla sähköisen yhteyden kautta.

Erityisesti liikennelupien valvonta on nähty ongelmalliseksi, koska 1) liikenneluvat ovat voimassa 5 vuotta ja jätetiedoston tarkistus kulkee 3 vuoden jaksoissa, jonka vuoksi liikennelupien ajan tasalla pitäminen on vaivalloista, 2) kaikki toiminnot eivät tarvitse lainkaan liikennelupaa (esimerkiksi maataloustraktori, jota usein käytetään sakokaivolietteen ajoissa, tai jos liikennöinti on alle 30 % yrityksen toiminnasta) ja jätetiedostoilmoituksen käsittelijällä ei ole toimivaltaa edellyttää liikennelupaa toiminnalta, ja 3) ympäristökeskuksella ei ole muutoinkaan toimivaltaa liikennelupien valvonnassa.

Sähköistä hallintoa olisi kehitettävä myös jätetiedostoon ilmoittautumisen osalta siten, että ilmoitus olisi mahdollista tehdä myös sähköisesti tietokantaan, josta tiedot saataisiin siirrettyä jätetiedostoon sähköisesti. Tästä huolimatta myös perinteinen paperilla tehtävä ilmoittautuminen tulisi olla mahdollista.

7.3

VAHTI ja jätetiedosto

VAHTI-järjestelmästä saatujen tietojen perustella on havaittavissa, että VAHTI-järjestelmää ei käytetä jätetiedoston osalta kaikilta osilta niin tehokkaasti kuin sitä olisi mahdollista käyttää jo nykyiselläänkin. Tietoja etsittäessä myös selkeänä puutteena on VAHTI-järjestelmässä toteutettu raportointi, sillä jätteenkuljettajien osalta saatavilla on valmiita raportteja vain hyvin rajoitetusti.

Tämän vuoksi esitetään, että jätetiedosto eriytettäisiin ympäristönsuojelun tietojärjestelmästä omaksi rekisterikseen, vaikka se sijaitisi edelleen samassa käyttöliittymässä kuin tällä hetkellä (vastaavalla tavalla kuten VAHTI-VELVET). Tämä selkiyttäisi jätetiedostoa omana rekisterinään ja tämä mahdollistaisi jätetiedoston edelleen kehittämisen vastaamaan paremmin niitä tarpeita, joita rekisteröinti ja erityisesti toimintojen valvonta edellyttää. Toiminnan valvonnan tehostamiseksi jätetiedostoon olisi tehtävä nykyistä enemmän ns. pakollisia kenttiä, joihin tieto on annettava. Tällainen tieto on esimerkiksi jäteluokkaa koskeva tieto. Tämä ohella tietojärjestelmää olisi teknisesti muutettava siten, että joidenkin tietojen muuttaminen myöhemmin olisi nykyistä helpompaa.

VAHTI-järjestelmää on jätetiedoston osalta päivitetty muutamia kertoja, ja ohjelmistoteknisistä syistä eri versiot eivät ole yhteensopivia, jonka vuoksi samoja tietoja on mahdollista kirjata eri versioihin. Jätetiedostoa kehitettäessä tämä seikka olisi korjattava siten, että tiedoston tiedot olisivat yhtenäisesti samoissa tietotauluissa. Tämä helpottaisi tietojen tallennuksen lisäksi raportointia tietokannasta.

VAHTI-järjestelmästä tietoja etsittäessä oli myös havaittavissa joitakin virheellisesti merkittyjä tietoja toiminnoista, esimerkiksi toiminta on merkitty lopetetuksi tulevaisuuteen merkitylle ajankohdalle, vaikka ilmeisesti tarkoitus on ollut kirjata ylös toiminnan tarkistusajankohtaa koskeva päivämäärä. Tällaiset ja vastaavat ”pienet” virheet eivät haittaa, jos VAHTI-järjestelmän käyttäjä tunnistaa virheen, mutta vakavampaa merkitystä virheellä voi olla silloin, kun tietoja käyttää muu kuin asiakkaan valvoja.

Ympäristöhallinnon ulkopuoliset tahot kysyvät suhteellisen usein tietoja rekisteröidyistä jätteenkuljettajista. Tällaisia tietopyyntöjä tekevät esimerkiksi yritykset kilpailuttaessaan kuljetusurakoita. Pelkkä nimilista ei ole riittävä tieto, koska olisi annettava myös tieto siitä, mitä jätteitä yrityksellä on hyväksyttyä kuljettaa. Tämän vuoksi olisi harkittava jätetiedostosta saatavien tietojen linkittämistä Internet-sivustoon, josta löytyisi toiminnanharjoittajien yhteystiedot, toiminta-alueet ja jätetiedot (jos luettelo sisältää myös yhteyshenkilöiden nimi- ja yhteystiedot, luettelo muodostaa henkilötietolain mukaisen henkilörekisterin, jolloin on otettava huomioon myös henkilötietolain säännökset). Tietojen ei ehkä olisi tarpeen olla avoinna kaikille, vaan tiedot olisivat saatavilla, jos tietojen tarvitsija ensiksi rekisteröityisi sivuston käyttäjäksi (joko kertakäyttöinen salasana tai jatkuvasti voimassa oleva). Tällä tavoin olisi mahdollista kontrolloida sivuston käyttöä.

Jätetiedosto-rekisteriä kehitettäessä olisikin harkittava jonkinlaisen käyttöohjeen laatimista, jotta tiedot ilmoituksista ja päätöksistä merkittäisiin rekisteriin yhteneväisesti kaikissa ympäristökeskuksissa. Vaihtoehtoisesti esitetään ohjelma tehtävän sellaiseksi, että se ”neuvoo” käyttäjäänsä, so. inforuutuja ja pakollisia kenttiä.

7.4

Valvonta

Jätetiedostoon merkittyjen toiminnanharjoittajien valvonnan merkitykseen olisi kiinnitettävä myös valvontaviranomaisen taholta suurempaa huomiota ja myös varattava riittävät henkilöresurssit valvontatehtävien hoitamista varten. Tehdyssä kyselyssä tuli selkeästi esille se, että pääosin nykyiset henkilöresurssit riittävät nykyisen muotoiseen jätetiedoston ylläpitoon, mutta käytännössä nykyisillä resursseilla ei ole mahdollisuutta toteuttaa muuta valvontaa.

Tärkeimpänä valvontatoimena pidetään jätetiedostoon hyväksymispäätöksessä annettavia määräyksiä kirjanpito- ja raportointivelvollisuudesta ja niiden noudattamisen valvontaa. Voimassa olevan jätelain 51 §:ssä on säännelty selvilläolo- ja kirjanpito- ja raportointivelvollisuudesta. Yleinen selvilläolovelvollisuus koskee kaikkia jätteen haltijoita,

joten velvollisuus koskee jätteen kuljettajaa silloin kun kuljettaja on jätteen haltijana. Kirjanpitovelvollisuus koskee jätteenkuljettajista kuitenkin vain ongelmajätteen kuljettajaa ja ilmoitusvelvollista jätteen myyjää/välittäjää. Valvonnan tehostamiseksi kaikkien rekisteröityjen kuljettajien velvoittaminen kirjanpitoon myös ympäristönsuojelun tarkoitusten täyttämiseksi olisi mahdollistettava jätetiedostopäätöksessä. Onhan jätteen keräämis- ja kuljetustoiminnanharjoittajilla joka tapauksessa yleinen (taloudellinen) kirjanpitolain mukainen kirjanpitovelvollisuus toiminnastaan. Sitä vastoin raportointivelvollisuus voimassa olevassa jätelaissa on kirjanpitovelvollisuutta väljempi. Vain muutamien ympäristökeskukset ovatkin asettaneet jätetiedostopäätöksissään raportointia koskevia määräyksiä, eikä annettujen määräysten noudattamista ole valvottu tehokkaasti. Kuitenkin on katsottava, että raportointivelvollisuus ja sen noudattamisen valvonta ovat käytännössä ehkä tehokkaimpia keinoja valvonnan toteuttamiseksi.

Myös siirtoasiakirjan nykyistä laajempaa käyttöä tulisi harkita. Siirtoasiakirjamenettely esitetään laajennettavaksi eräisiin jätteisiin, joita ei luokitella ongelmajätteiksi, mutta joihin saattaa kohdistua jätehuollon erityisvaatimuksia. Tällaisia jätteitä ovat esimerkiksi sakokaivolietteet, rakennusjätteet ja jätteeksi luokiteltavat maa-ainekset. Siirtoasiakirjamenettelyn tulisi kuitenkin näiden jätteiden kohdalla olla siten joustava, että esimerkiksi rakennus-/purkutyössä syntyvästä jätteestä, joka toimitetaan samaan vastaanottopaikkaan, siirtoasiakirja ei olisi kuormakohtainen, vaan koko jäte-erää koskeva, koska kuormia voi rakennustyömaalla syntyä mahdollisesti jopa tuhansia.

Voimassa olevan jätelain 10 §:n mukaan (muutos 13.4.2007/411) sako- ja umpikaivolietteitä pidetään asumisessa syntyvänä jätteenä, jonka kuljetuksen ja jätelain 13 §:n nojalla myös hyödyntämisen käsittelyn järjestäminen on kunnan velvollisuutena. Selvityksessä tarkasteltiin VAHTI-raporttien kautta saatavia tietoja sakokaivolietteiden vastaanottopaikoista vuosina 2006–2008. Lukuun ottamatta yhtä kaikki ympäristökeskukset ovat kirjanneet VAHTI:n sakokaivolietteitä tulevan jätteen kuormituspisteille, jotka ovat pääsääntöisesti kunnallisia jätevedenpuhdistamoita. Raporttien perusteella ei kuitenkaan voida arvioida sitä, kuinka suuri määrä kunnissa syntyvistä sakokaivolietteistä toimitetaan käsiteltäväksi jätevedenpuhdistamoille, joten sakokaivolietteiden määrien ja toimituspaikkojen varmistamiseksi jätetiedostopäätöksissä olisi annettava määräykset kirjanpidosta ja raportoinnista. Siirtoasiakirjalla puolestaan voitaisiin varmistaa, että liete on toimitettu hyväksytyyn vastaanottopaikkaan.

Rakennus- ja purkujätteiden asianmukaisen jätehuollon järjestämisen osalta olisi harkittava myös tiedottamisen (ja yhteistyön) lisäämistä kuntien rakennusvalvontaviranomaisten kanssa, jotta rakennusjätteiden asianmukaista jätehuoltoa koskevat tiedot selvitettäisiin rakennus- ja/tai purkuluvan antamisen yhteydessä. Selvityksen yhteydessä ei kuitenkaan erikseen tutkittu miten tarkasti eri kunnat tosiasiasa valvovat rakentamisen ja purkamisen luvituksen yhteydessä jätehuollon järjestämistä. Kuntaliitto on laatinut lomakkeen, jolla annetaan selvitystä rakennusjätteen käsittelystä ja purkutyön jätehuollosta MRL:n mukaisen lupahakemuksen liitteeksi; lomake löytyy Internetistä sivulta: http://www.suomi.fi/suomifi/suomi/asiointi_ja_lomakkeet/lomakkeet/kun_ke6625/index.html.

Valvonnan tehostaminen, erityisesti silloin kun kyseessä on liikenteessä olevien jätekuljetusten valvonta, edellyttää yhteistyön lisäämistä poliisin kanssa. Poliisilla ei tällä hetkellä liene riittävää tietoa ympäristöviranomaisten jätekuljetuksille asettamista vaatimuksista, jotta tähän kohdistuvaa valvontaa liikenteessä voitaisiin tehdä.

Ympäristörikoksia selvitettäessä on havaittu, että usein ympäristörikokset liittyvät talousrikoksiin, ja ympäristörikoksillakin pyritään saavuttamaan taloudellista hyötyä. Tämän vuoksi olisi selvitettävä yhteistyön lisäämistä myös verohallinnon kanssa, jotta tieto väärinkäytöksistä saavuttaisi kaikki osapuolet. Esimerkiksi jos ammattimaista jätteen keräämis- ja kuljetustoimintaa harjoitetaan ilman ennakkoperintärekisteröintiä, voi syntyä epäily yrityksen taloudellisista edellytyksistä.

Tiedottaminen/neuvonta

Yleistä tietoisuutta jätteenkuljettajien rekisteröintivelvollisuudesta tulisi lisätä. Tämän vuoksi esitetään järjestettävän tiedotuskampanja, jossa tiedotettaisiin laajasti rekisteröintivelvollisuudesta sekä jätteen luovuttajan ja vastaanottajan velvollisuudesta tarkistaa rekisteröityminen. Tämä voitaisiin toteuttaa esimerkiksi laajalevikkisellä mediatiedotteella (valtakunnalliset ja maakunnalliset sanomalehdet, alan ammattilehdet, radio- ja tv-kanavien uutistoimitukset, jne.). Tiedotteen merkityksen korostamiseksi tiedote tulisi julkaista YM:n (tai SYKE?) vetämänä. Tiedotekampanjan teho on kuitenkin vain hetkellinen, jonka vuoksi helposti löytyvää ajantasaista tietoa rekisteröitymisestä ja ilmoituslomakkeet olisi oltava saatavilla ympäristöhallinnon Internet-sivuilla esimerkiksi erillisenä linkkinä kotisivulta eikä syvällä sivustossa useiden linkkien takana, kuten tällä hetkellä. Tieto lomakkeineen olisi löydettävä ympäristöhallinnon Internet-sivuilta niin helposti, ettei sen sijaintipaikkaa tarvitsisi tiedustella erikseen viranomaiselta.

Laiminlyönneistä ja epäillyistä rikkomuksista ilmoittaminen olisi tehtävä kansalaisille helpoksi. Tällä hetkellä tietoa ympäristörikoksista ja onnettomuuksista ilmoittamisesta löytyy www.ymparisto.fi-sivuston Minä ja ympäristö Ympäristörikokset ja onnettomuudet -sivulta, jossa pyydetään soittamaan hätäkeskukseen yhteyden saamiseksi poliisiin. Tämä ohje ei ehkä ole joka tapauksessa relevanttia ellei kyse ole akuutista onnettomuudesta, sillä kaikki eivät halua tehdä ilmoitusta suoraan poliisille. Esimerkkinä todettakoon, että USA:n kansallisen ympäristöviranomaisen Environmental Protection Agencyn (EPA) Internet-sivulla on ilmoituslomake ohjeineen, jolla voi tehdä ilmoituksen epäillystä rikkomuksesta, tarvittaessa vaikka nimettömänä. Lomakkeen tieto ohjataan asiaa käsittelevälle viranomaiselle, joka puolestaan selvittää asian (<http://www.epa.gov/lawsregs/>). Vastaavan tyyppinen ilmoituslomake meilläkin, näkyvällä paikalla ympäristöhallinnon Internet-kotisivulla, voisi madaltaa kynnystä tehdä ilmoitus viranomaisen selvitettäväksi mahdollisesta rikkomuksesta tai laiminlyönnistä, ja tarvittaessa viranomainen voisi tehdä tutkintapyyynnön poliisille. Tällaisen lomakkeen keskitetyn vastaanoton, tarkistamisen ja edelleen siirtäminen vastuulliselle virkamiehelle hallinnossa tietenkin edellyttää tarvittavaa henkilöresurssointia.

Kysely jätteenkuljettajille

1. Kuinka paljon ympäristökeskuksessanne käytetään henkilöresursseja jätetiedoston ylläpitoon henkilötyöpäivinä/vuosi, sisältäen kaiken jätetiedostointilaitteiden käsittelyn ja valvonnan vaatiman työn (esimerkiksi vuonna 2008)?
2. Ovatko nykyiset henkilöresurssit riittävät (ja tarvitaanko lisäresursseja tähän työhön)?
3. Oletteko käyneet jätteenkuljettajien luona tarkastuskäynneillä?
4. Oletteko suorittaneet muita valvontatoimenpiteitä? Jos on, niin mitä?
5. Onko ympäristökeskuksessanne tehty jätetiedostohyväksynnän peruuttamispäätöksiä? Jos on, niin millä perusteella?
6. Onko teillä sellaisia asiakkaita, joille ei ole vielä tehty jätetiedostoon hyväksymispäätöstä, ja jotka siis toimivat pelkästään jätetiedosto-otteella?
7. Miten jätteenkuljettajien valvontaa voitaisiin mielestänne tehostaa?

AYK	1. HTP	2. Resurssien riittävyys	3. Tarkastus- käynnit	4. Muut valvon- tatoimet	5. Peruuttamis- päätöksiä	6. Otteella Toimivia
UUS	138	Ei	Ei	Ei	Kyllä ^A	Ei
LOS	40/50	Ei	Ei	Ei	Kyllä ^B	Kyllä
HAM	24,5	Kyllä ³	Ei	Ei	Ei	Mahdollisesti
PIR	46	Kyllä	Ei	Ei	Kyllä ^A	Kyllä (1 kpl)
KAS	15	Kyllä	Ei	Kyllä	Ei	Kyllä
ESA	20	Kyllä	Ei	Kyllä	Ei	Kyllä
PSA	8 ^D	Ei	Ei ^E	Kyllä	Kyllä ^F	Kyllä (54 kpl)
PKA	8	Kyllä ^C	Kyllä ^G	Kyllä	Ei	Kyllä (3 kpl)
KSU	80	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Ei
LSU	100	Kyllä ^C	Ei	Kyllä	Kyllä ^A	Kyllä
PPO	30	Ei	Ei	Ei	Kyllä	Kyllä
KAI	10	Kyllä ^C	Ei	Kyllä	Ei	Kyllä
LAP	14	Kyllä ^C	Kyllä ^H	Kyllä	Ei	Ei

A 1 kpl.

B 2–3 kpl/vuodessa.

C Jos valvontaa pitää lisätä/tehdä, resurssit eivät riitä.

D Ei sisällä tietojen päivitystä.

E Ei ole tarkastettu 2 asbestinkuljettajaa lukuun ottamatta.

F 5 kpl.

G Vuosina 2004–2008 yhteensä 6 kertaa.

H Nollasta muutamaan kertaan /vuosi.

4. Oletteko suorittaneet muita valvontatoimenpiteitä? Jos on, niin mitä?

- Jätetiedostopäivitysten yhteydessä olemme lisäksi edellyttäneet kolmen edelliskauden keskiarvona jätevirtojen raportointia.
- Olemme joskus kysyneet kirjanpitoa.

- Epäselvyyksistä on pyydetty kirjeitse lisäselvitystä. Useimmiten samalla uhattu rekisteristä poistamisella. Jos saatu selvitys on ollut riittävä, ei yleensä ole tehty mitään. Muutamilta on peruutettu rekisteröinti. Muutamilta pyydetty selvitystä useampaan kertaan, esim. vakavaraisuuteen ja jätteiden toimittamiseen liittyen.
- Kuntien ympäristöviranomaisille on päivitetty vuosittain Excel-lista, johon on merkitty sakokaivojen tyhjentäjät ja rakennusjätteen kuljettajat.
- Jätevedenpuhdistamoita on informoitu sakokaivolietteen tyhjentäjien rekisteröitymisvelvollisuudesta ja puhdistamoilla on edellytetty rekisteröitymistä ennen laskutussopimuksien tekemistä.
- Sakokaivon tyhjentämisestä ja öljynerottimista on ohjeet, jotka lähetetään tiedoston päätöksen saajille liitteenä tai kun lähetetään lomake ilmoittautumista varten.
- Ulkopuolisten ilmoitusten johdosta on pyydetty ilmoittautumaan jätetiedostoon.
- Valvontakäyntien yhteydessä jätealan laitoksilla, esim. tekemällä pistokeen isohkon jätealayrittäjän toimipisteessä, kysyttäessä lomaketta jätteenkuljettajalla ei ollut sitä.
- Yksi valvontakäynti koskien jätekuljettajan jätelain rikkomusta.
- Puhelinsoittoja toiminnanharjoittajille, ylikunnallisiin jäteyhtiöihin ja kuntien ympäristöviranomaisille.
- Muita valvontatoimenpiteitä on tehty vain silloin, kun jätetiedostoon merkityllä yrityksellä on ympäristökeskuksen ympäristölupa.
- Suomen Asiakastieto Oy:n tietokannasta tarkistetaan joskus jäteyrittäjän yritys- ja taloustaustoja.

5. Onko ympäristökeskuksessanne tehty jätetiedostohyväksynnän peruuttamispäätöksiä? Jos on, niin millä perusteella?

- Peruuttamispäätökset tehty, kun ilmoituksen tarkistamismenettelyssä 3 vuoden välein ei ole saatu yhteyttä toiminnanharjoittajaan.
- Päätökset tehty, kun asianomistajaa ei ole tavoitettu, tai kun ei saatu riittävää selvitystä.
- Jätekuljettaja ei antanut muutosilmoituksen käsittelyä varten pyydettyjä lisätietoja
- Päätös on tehty, kun toiminnanharjoittaja ei ole antanut pyydettyjä tietoja toiminnasta.
- Ratkaisu tehty 50 a §:n nojalla ja perustelu 50 a § 49 a §.
- Päätös tehty, kun asianomainen levitti sakokaivolietettä peltoon talvella.
- Käräjäoikeuden päätöksen jälkeen.
- Jätetiedostohyväksynnän jälkeen kävi ilmi, että toiminnassa ei ollut kysymys jätelain 49 §:n mukaisesta jätteen ammattimaisesta keräämisestä ja kuljettamisesta.

7. Miten jätteenkuljettajien valvontaa voitaisiin mielestänne tehostaa?

- Poliisi tarkastaisi ajoneuvotarkastuksen yhteydessä otteen ja onko kuljettava jäte otteen mukaista.
- Poliisiviranomaisien tiedottaminen/muistuttaminen jätetiedosto-otteen tarkistamisesta.
- Poliisit kyselisivät rekisteröintitietoja.
- Poliisi tarkastaisi liikennelupia kysellessään jätetiedosto-otteen.
- Poliisien perehdyttämiseen resursseja.

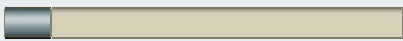
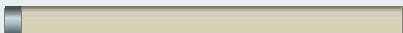
- 3 vuoden välein tehtävä otteen tarkistus riittää, ei tiheämpää.
 - Tuskin tarvetta kenttävalvontaan, raportointi- ja kirjanpitovelvollisuutta voinee täsmentää.
 - Kirjanpito- ja raportointivelvollisuuden laajentaminen.
 - Raportointivelvollisuuksia.
 - Raportointiin kiinnitettävä enemmän huomiota, esim. ongelmajätteiden vuosi-ilmoitukset.
 - Kirjanpitovelvollisuuden laajentaminen joihinkin tavanomaisiin jätteisiin, kuten rakennusjätteet ja lietteet.
 - Siirtoasiakirjavelvollisuutta laajentamalla.
 - Asiakastiedot vuosittain kaatopaikoilta ja jätevedenpuhdistamoilta, tai asiakas- ja jätetiedot kuljettajilta.
 - Omavalvonnan tapaan, jolloin yrittäjät raportoisivat vuosittain kuljettamistaan jätteistä (jättemäärät ja -lajit sekä toimituspaikat).
-
- Ilmoituslomake ei vastaa rekisterin tietoja, rekisteriin voi kirjata toimialueen kunnittain, mutta ei lomakkeeseen (sakokaivojen tyhjentäjien luvat on tarpeen rajata kunnittain).
 - Rekisteritietoja pitäisi voida tarkistaa internetpohjaisesti (nimi, kuljetettavat jätteet, toimialue).
 - Rekisteröinnin asiantuntemuksen ehdoksi osaamistodistus/tentti, jota voisi edellyttää myös päivitettävän. Nyt asiantuntemuksen arviointi hankalaa ja epäyhtenäistä. Myös vakavaraisuuden seuranta pitäisi ohjeistaa.
-
- Ympäristölupa- ja PIMA-päätöksissä edellytettäisiin toiminnanharjoittajan luovuttamaan jäte tiedostossa oleville kuljettajille.
 - Pitäisi päästä siihen, että jätteenkuljettajat eivät saisi kuljetusurakoita esittämättä hyväksymispäätöstä.
 - Tiedotusta; kenelle jätteen saa luovuttaa.
-
- Pitäisi ensin miettiä ja terävöittää näkemystä, mikä on keskeistä jätteenkuljettajien valvonnassa.
 - Valvonnan sijaan enemmän palvelua; koulutusta/tietoiskuja ja tiedotematerviaalia.
-
- Jätekuljetustoiminnan kenttävalvontaa ei ole mahdollista tehdä, ellei resursseja lisätä merkittävästi toiminnanharjoittajien lukuisuuden vuoksi.
 - Jätteenkuljettajien valvonnan tehostaminen edellyttää lisää henkilö- ja matkaraharesursseja.
 - Kampanjana/tiettyä ajanjaksona tarkastuskäynti useamman toiminnanharjoittajan luona. Tarkastuksessa käy ilmi minkälaiset toimintaedellytykset yrittäjällä on.
 - Viranomaisten valvontaiskuja.
 - Valvonnassa yhteistyötä kunnan ympäristönsuojelutoimen kanssa. Valvontaa voitaisiin tehostaa, jos myös kunnan ympäristötoimella olisi toimivaltaa valvonnassa. Toiminnanharjoittajat voisivat toimittaa kirjanpitoa koskevan raportoinnin sekä kuntaan että ympäristökeskukseen. Mahdollisia valvontakäyntejä voisi tehdä myös kuntataso.

Kysely jätteenkuljettajille

Jätteenkuljetustoiminnan laajuus

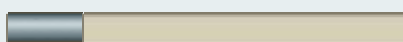
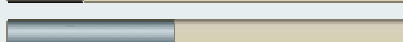
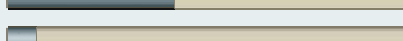

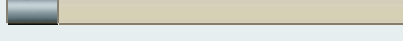
1. Toiminnan työllistävyys?

Kysymykseen vastanneet: 189 (ka: 1,9)

(1.1) alle 1 htv		32,8%	62
(1.2) 1-10 htv		51,3%	97
(1.3) 10-50 htv		11,6%	22
(1.4) yli 50 htv		4,2%	8

2. Toiminta-alue?

Kysymykseen vastanneet: 188 (ka: 2,7)

(2.1) yhden kunnan alue		19,1%	36
(2.2) useamman kunnan alue (<yhden ympäristökeskuksen alue)		42%	79
(2.3) yhden ympäristökeskuksen alue		7,4%	14
(2.4) 2 tai useamman ympäristökeskuksen alue		12,8%	24
(2.5) koko maa		18,6%	35

3. Yrityksen kaupparekisteriin merkitty kotipaikka (kunta)?

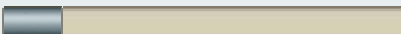
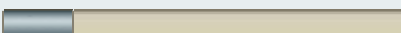
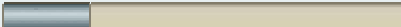
1. Ilomantsi	20. lappeenranta	39. siikajoki	58. Rovaniemi
2. TURKU	21. muurame	40. peräseinäjoki	59. vähäkyrö
3. pyhäjärvi	22. piikkiö	41. lappajärvi	60. Outokumpu
4. turku	23. Kuopio	42. helsinki	61. teuva
5. Pelkosenniemi	24. joensuu	43. KUUSAMO	62. Pori
6. Säkyä	25. hirvensalmi	44. länsi-turunmaan kaupunki	63. joutsa
7. Helsinki	26. Lieto	45. helsinki	64. seinäjoki
8. Hämeenkyrö	27. honkajoki	46. säkyä	65. Kaarina
9. iisalmi	28. ruotsinpyhtää	47. muhos	66. karjalohja
10. laukaa	29. pieksämäki	48. joensuu	67. Lohja
11. taivassalo	30. lempäälä	49. Ranua	68. Vantaa
12. Salo	31. kotka	50. Ranua	69. Joensuu
13. Pello	32. Raahel	51. Kangasala	70. Harjavalta
14. turku	33. turku	52. Töysä	71. Paimio
15. Helsinki	34. Noormarkku	53. porvoo	72. porvoo
16. Orimattila	35. Kauhava	54. Kokemäki	73. PORI
17. haukipudas	36. raisio	55. Kokkola	74. Pukkila
18. kaskinen	37. tuupovaara	56. pori	75. Varsinais-Suomi
19. Liperi	38. Kangasniemi	57. Säkyä	76. Äänekoski

77. Iisalmi	105. Helsinki	133. Kotka	161. KALAJOKI
78. Helsinki	106. noormarkku	134. kuusamo	162. Riihimäki
79. Nurmijärvi	107. sotkamo	135. kerimäki	163. kuhmo
80. Helsinki	108. TAMPERE	136. Kuopio	164. Joensuu
81. Savonlinna	109. helsinki	137. Valkeakoski	165. Hyvinkää
82. Tampere	110. kouvola	138. Ylihärmä	166. lieto
83. Helsinki	111. huihtinen	139. Helsinki	167. Tarvasjoki
84. LIETO	112. Multia	140. pori	168. karjaa
85. RAAHE	113. Mänttä	141. Outokumpu	169. Helsinki
86. Ähtäri	114. asikkala	142. Raahel	170. Laukaa
87. Raisio	115. KURIKKA	143. Lieto	171. Eura
88. Akaa	116. Paimio	144. Lieksa	172. Lappeenranta
89. Helsinki	117. parikkala	145. Rovaniemi	173. uusikaupunki
90. Hyvinkää	118. Keuruu	146. Valkeakoski	174. vaasa
91. Mikkeli	119. SEINÄJOKI	147. sysmä	175. Joensuu
92. Imatra	120. Vimpeli	148. Helsinki	176. Nilsia
93. kouvola	121. Vammala	149. Lahti	177. Rauma
94. Mikkeli	122. kuortane	150. tampere	178. kokkola
95. Haapavesi	123. ii	151. Kajaani	179. Laukaa
96. Riihimäki	124. Haapajärvi	152. Nurmijärvi	180. Helsinki
97. Helsinki	125. Tampere	153. Janakkala	181. vantaa
98. Helsinki	126. RAUMA	154. Lahti	182. Pello
99. Helsinki	127. Pieksämäki	155. kouvola	183. Sipoo
100. espoo	128. Karttula	156. Salo	184. Kouvola
101. LOIMAA	129. Helsinki	157. Jyväskylä	185. Rovaniemi
102. Espoo	130. Helsinki	158. Salo	186. Kuhmo
103. Rauma	131. Hyvinkää	159. ulvila	
104. JOKIOINEN	132. forssa	160. Oulu	

Jätetiedostoon ilmoittautuminen ja jätetiedosto-ote

4. Mistä olette saaneet ensisijaisesti tietoa jätetiedostoon ilmoittautumisesta?

Kysymykseen vastanneet: 188 (ka: 2,2)

(4.1) alueellisesta ympäristökeskuksesta		45,7%	86
(4.2) kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselta		14,9%	28
(4.3) toiselta jätteenalan yrittäjältä		17,6%	33
(4.4) muualta, mistä		21,8%	41

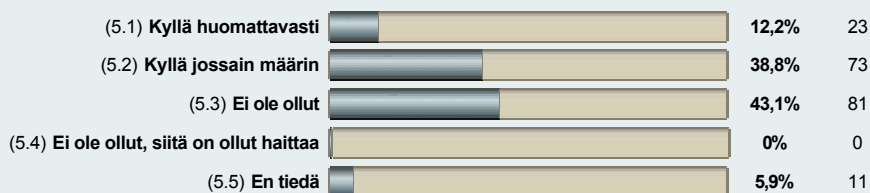
Kysymys [4.4] (Mistä olette saaneet ensisijaisesti tietoa jätetiedostoon ilmoittautumisesta?. muualta, mistä)

- 1.
- 2.
- 3.
4. anopilta, jonka työtä jatkan
5. asiakailta
6. asiakas vaatinut ilmoittautua
7. Asiakkaalta
8. asiakkaalta
9. Asiakkaaltamme
10. Asiakkailta
11. en muista
12. evira
13. Helsingin KTK
14. helsingin ktk
15. huolintaliikkeestä
16. ilmoitus on ollut olemassa
17. internet
18. isältä

19. isojen asiakkaiden vaatimus
20. Kaatopaikalta
21. ktk
22. kuljetuksen tilaajalta
23. kuljetuksen toimeksiantajalta
24. kuusakoski
25. Kuusakoski oy
26. Lainsäädännön seuraamisesta
27. LAKEUDEN ETAPPI
28. Lakeuden Etappi Oy
29. laki ja asetuskokoelma
30. Olin Teknisessä lautakunnassa, ja Lupajaoksessa
31. oma-aloitteisesti
32. sertifioitu yritys,työllistäjä
33. sopimuskumppanilta
34. sukupolvenvaihdos
35. SYKE:n kansainvälisten jätesiirojen yksiköstä
36. Toimeksiantajalta
37. toimeksiantajalta
38. toimeksiantajalta
39. yhteistyökumppanilta
40. Ympäristö yritystenliitosta
41. ympäristölupa haku ohjeista

5. Onko jätetiedostoon ilmoittautumisesta ollut mielestänne hyötyä yrityksenne toiminnalle?

Kysymykseen vastanneet: 188 (ka: 2,5)

6. Onko teiltä koskaan pyydetty jätetiedosto-otetta nähtäväksi?

Kysymykseen vastanneet: 187 (ka: 1,6)

7. Kuka on pyytänyt jätetiedosto-otteen nähtäväksi?

Kysymykseen vastanneet: 77 (ka: 1,8)

Kysymys [7.3] (Kuka on pyytänyt jätetiedostoon-olteen nähtäväksi?.. joku muu, kuka)

1. dhl
2. Helsingin KTK
3. helsingin ktk:n ajojärjestely
4. HUOLINTALIIKE
5. Jätteenkuljetuksen kilpailuttaja
6. Kunnallinen jättehuoltoyritys
7. KUNTIEN YHTIÖ
8. Kuusakoski oy
9. I&T paikallis johtaja
10. LT
11. poliisi
12. Satakunnan sairaanhoitopiiri/Lassila&Tikanen Oy
13. sekä jätteen luovuttaja että vastaanottaja
14. sopimusumppani
15. tarjouksen pyytäjät
16. Tarjouksen pyytäjät
17. Tarjousten pyytäjät
18. Tarjouksien yhteydessä on pyydetty
19. tarjousten pyytäjät
20. toimeksiantaja
21. toimeksiantaja kuusakoski oy
22. ulkoinen auditoija (ISO 141001)
23. Urakan antaja
24. viranomaiset
25. ympäristökeskus
26. Ympäristökeskus

8. Onko jätetiedostoon ilmoittautuminen ja tietojen tarkistusmenettely mielestänne?

Kysymykseen vastanneet: 184

	1	2	3	4	5	
Erittäin vaikeasta (ka: 2,658; yhti: 184)	11,4%	27,7%	46,7%	14,1%	1,1%	Erittäin helppoa
	21	51	84	25	2	
ka: 2,658; yhti: 184	11,4%	27,7%	46,7%	14,1%	1,1%	
	21	51	84	25	2	

9. Onko jätteenkuljettajien rekisteröinti mielestänne?

Kysymykseen vastanneet: 188

	1	2	3	4	5	
Erittäin tarpeellista (ka: 2,399; yhti: 188)	28,7%	27,7%	26,6%	11,2%	6,8%	Täysin tarpeetonta
	54	52	48	21	13	
ka: 2,399; yhti: 188	28,7%	27,7%	26,6%	11,2%	6,9%	
	54	52	48	21	13	

10. Voimassa olevan jätelain mukaan jätetiedostoon ilmoittautuminen on tehtävä toiminnanharjoittajan kotipaikan alueellisessa ympäristökeskuksessa. Tulisiko mielestänne ilmoittautuminen tulevaisuudessa tehdä?

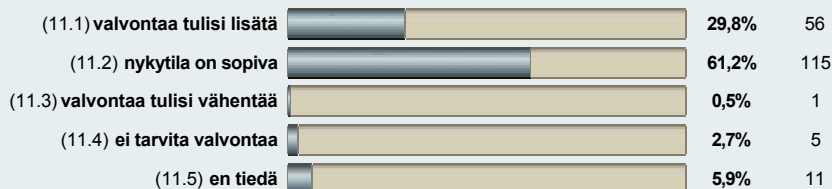
Kysymykseen vastanneet: 188 (ka: 1,2)

(10.1) nykyiseen tapaan		83%	156
(10.2) yrityksen toimipaikan tai -paikkojen mukaan		17%	32

Valvonta

11. Tulisiko mielestänne jätekuljetusten valvontaa lisätä nykytilanteeseen verrattuna?

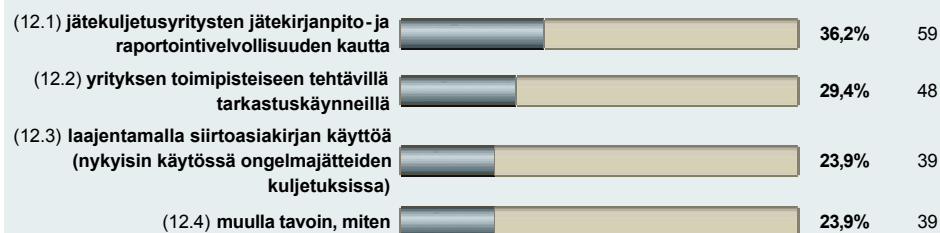
Kysymykseen vastanneet: 188 (ka: 1,9)

12. Miten mielestänne viranomaisvalvontaa tulisi tehdä?

Voit valita useita vastausvaihtoehtoja

Kysymykseen vastanneet: 163 (ka: 2,3)

Kysymys [12.4] (Miten mielestänne viranomaisvalvontaa tulisi tehdä?

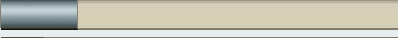
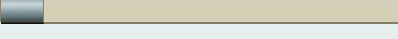
Voit valita useita vastausvaihtoehtoja. muulla tavoin, miten)

-
-
-
- vapaaehtoisesti
- "pistokokeena"
- ei enää lisää raportteja, nykyinen riittävä.
- ei mitenkään
- ei tarvita valvontaa, oma valvonta
- en osaa sanoa
- en tiedä
- esim. kaikki jäteasiat keskitetty yhdelle ympäristökeskukselle
- JÄTTEEN TUOTTAJIA PITÄISIÄ VALVOA, ETTÄ HEILLÄ OLISI "TODISTE" JÄTTEEN SIOITTAMISESTA OIKEAAN PAIKKAAN, ELI LAKI TOTEUTUISI.
- jätteiden vastaanottajat pitävät kirjaa jo nyt.
- kaatopikoilla
- kippaus paikoissa
- Kohtuullinen valvonta riittää:)
- liikennevalvonnan yhteydessä
- neuvontaa ja opastusta, vähemmän paperihommia
- nykyinen menettely on hyvä
- NYKYINEN ON RIITTÄVÄ
- Nykyinen valvonta riittävä.
- pistokokein, jätetiedosto ote pakolliseksi mukanaolevaksi asiakirjaksi jätekuljetuksien yhteydessä
- pitämällä huolta siitä että viranomainen kykenisi vastaamaan tiedusteluihin, jotka koskevat ilmoituksen ja kansainvälisten kuljetusten suhdetta tranboundary transport
- pöliisi kaatopaikalle tarkistamaan jätteen kuljetus lupia.
- pöliisi voisi valvoa liikentessä kenellä on luvat kenellä ei..

26. Poliisiratsioiden yhteydessä, tällä hetkellä ei kukaan valvo tien päällä ratsioissa
27. tarjouspyyntöjen yhteydessä tarkistettava
28. Tarkastaa luvattomat kohteet
29. Tarkastamalla aika-ajoin kaatopaikalla, onko luvat kunnossa
30. tarkastella jätteenvastaanottopisteisiin tulevien kuljetusten lupia .
31. Tiedossa olevien lakia (työaikalaki, työehtosopimukset, ympäristönsuojelulaki) rikkovien toiminnanharjoittajien toiminnan tarkkailu ja mahdollinen toimintakielto. Esim. TES:in rikkominen aiheuttaa epätervettä kilpailua ja antaa epärehelliselle yritykselle ansiottoman kilpailuedun.
32. Tiedottamalla yrityksiä ja kuntalaisia
33. TOIMEKSIANTAJA/LASTAAJA VALVOO JA VAATII TODISTUKSEN
34. traktoriurakoitsijoita tulisi valvoa tarkemmin
35. tuottajille /esim.rakennusl. ilmoitusvelvoite yrityksistä
36. valvonta vaaka asemille
37. Vastaanotto pisteen valvonta riittää kun on kysymys normaali rakennusjätteistä.
38. Yhdessä kunnan ympäristöviranomaisen kanssa valvoa ettei alan töitä tee muut kuin jätetiedostossa olevat hyvämaineiset yritykset
39. ympäristöluvalliset/heidän palveluksessa olevat kuljet

13. Tulisiko viranomaisen mielestänne lähettää jätetiedosto-ote toiminnanharjoittajalle tietojen tarkistamista varten?

Kysymykseen vastanneet: 185 (ka: 1,4)

(13.1) 3 vuoden välein (kuten nykyisin)		69,7%	129
(13.2) useammin		19,5%	36
(13.3) harvemmin		10,8%	20

14. Miten jätekuljettajien jätetiedostoon ilmoittautumismenettelyä mielestänne voitaisiin kehittää?

1. Netti-pohjainen järjestelmä paras. Toiminnanharjoittajan on kuitenkin osoitettava, että se noudattaa kaikkia voimassa olevia lakeja ja asetuksia, jotka liittyvät työaikaan, työehtosopimuksiin ja ympäristönsuojeluun. Tällä voidaan estää esim. kiinteiden ja nestemäisten jätteiden dumpaus laittomiin paikkoihin. Asiakkaan vastuuta tulee myös lisätä. Jätteen luovuttajan tulee varmistaa, että jätteenkuljettaja toimittaa jätteen asianmukaiseen paikkaan. Toiminnan kannalta sopimusperusteinen kuljetusjärjestelmä on toimivien ja asiakaslähtöisin.
2. Turhanpäiväistä touhua, kun on pyydetty teiltä apuja ympäristörikkeistä, niin on vedottu resussipulaan. Koen jätetiedostomaksun silloin kohtuuttomaksi.
3. Mielestäni alkava yritys voisi jättää tn:määrät pois koska ne ovat joka tapauksessa arvioita. Näin ollen riittäisi pelkät kerätävät jakeet hakemuksessa.
4. En valitettavasti ole oikein ymmärtänyt miksi ja ketä varten koko tiedostoa pidetään
5. Ensimmäiseksi tulee mieleen Sana JÄTE . Se ei todellakaan ole oikea sana meidän toiminnallemme. Käytämme käytöstä poistettuja KUORMA-AUTON , SEKÄ TYÖKOEIDEN RENKAITA . Meille Renkaat ovat Kallisarvoista raaka-ainetta . Käytössämme on pääsulakkeena 25 A , jolla voi käynnistää korkeintaan 7,5 KW sähkömoottorin .Hyödynnämme Autonrenkaan , jo OLEMASSA olevan ominaisuuden . Tämä täytyisi olla itsestään selvyys . Olemme hyödyntäneet auton renkaita yli 25 V .Eikä tie ole ollut helppo . Varsinaiseen kysymykseen vastaisin , että pienet yrittäjät, ja kokeilijat voisivat toimia ilman vaativia lupia , jonkin aikaa koska kaikki useinkin alkaa hyvin pienestä . Niin kuin yritykseni PULTEK ky .Kiitos mielen kiinnosta Toivon Hyvää kesää sinulle . Jos on kysyttävää vastaan mielelläni Terv. Pultek ky Kauko Kareinen.
6. ehkä prosessin menevää aikaa voisi nopeuttaa, sekä tehdä mahdollisuus asian hoitamiseksi sähköisesti.
7. nettiin sekun
8. Minusta nykyinen käytäntö on hyvä, se kenellä on resurssit toimia laillisin perustein ei jätetiedostoon ilmoittautuminen ole mikään ongelma.
9. esim...valvonta tiukemmaksi koska on luvanvaraisesta liiketoiminnasta kyse ettei pääse puljarit tekemään silloin kun hinta on hyvä ja samalla pillaamaan markkinat ja kunnollisten veroamaksavien yrittäjien elinkeinoa...esim...sama käytöntö valvoa kuin esim...liikennelupa-ajossa...jos ei ole lupaa niin silloin ei tehdä. myös valvontaa miten homma muuten tehdän...esim onko otettu ympäristöasiat huomioon..
10. Menettelyä voisi kehittää enemmän ympäristöluvan suuntaan, jolloin se olisi enemmän laadun tae ja osoitus homman olevan hanskassa. Tarkoituksena olisi, että villit toimijat tippuisivat alalta pois ja ainoastaan kunnolliset ja tunnolliset yritykset jatkaisivat. Ilmoittautuminen on itse asiassa huono termi, pitäisi ennemminkin puhua jonkinlaisesta jätteiden kuljetusluvasta, joka ei olisi itsestäänselvyys. Menettely ei kuitenkaan saisi olla yhtä raskas ja kallis kuin ympäristölupa, jottei näiden seikkojen takia tulisi viljelä ja vapaita lisää. Valvontaan pitäisi panostaa lisää voimavaroja. Siirtoasiakirjojen käytön laajennusta en pidä tarpeellisena. Päinvastoin, se haittaisi käytännön toimintaa. Tiedämme koko ajan joka kuorman osalta mistä ja keneltä/keiltä sisältö on lähtöisin ja minne se on menossa. Tieto on olemassa joko paperilla, sähköisessä muodossa tai ainakin kuljettajan päässä. En ymmärrä mitä asiaa parantaisi, jos sama tieto vaadittaisiin kuitatulle paperille. Ensi alkuun valvonnan lisäämiseksi ympäristöviranomaisen voisi kysyä nykyiselläänkin

vallitsevasta tilanteesta. Suurimmassa osassa jätteenkeräyspaikoista emme fyysisesti näe ketään henkilöä, joka allekirjoittaisi jonkin siirtoasiakirjan. Vastaavasti toisessa päässä jätteen vastaanotossa ainakin meillä on pääasiassa miehittämätön vastaanottoasema. Kukaan ei ole allekirjoittamassa mitään. Eikö tärkeämpää ole tietoisuus jätteen alkujuurista, sisällöstä ja osoitteesta, kuin joku ihmehen paperi? Esim. lokakuljetuksissa olisi mahdollisuus palveluun pääkaupunkiseudun mökkiläisiä, jotka itse ovat Helsingissä töissä, kun me tyhjennämme heidän kaivojaan. Mikäli kaikki työ pitäisi tehdä viikonloppuisin, sen tekisivät varmaankin sitten ne villit ja vapaat traktorikuskit, jotka eivät todellakaan ole missään tiedostossa mukana.

11. lupia annetaan vain todellisille yrityksille(liikevaihtoa riittävästi) ja joku valvomaan lupia . nykyään kukaan ei kysele . myös liikennelupa pitää olla

12. en osaa sanoa

13. Mielestäni lomakkeen vaihtoehtoja tulisi vähentää ja muokata niitä väljemmiksi. Nyt jäteraportointia täytettäessä, joutuu joidenkin jätelajien kohdalla pohtimaan tosi pitkään, mihin eri vaihtoehtoon se sopii. Periaatteessa kannnatan jäteiden kuljetusten kontrollointia ja toivon sen ehkäisevän ympäristöriskoksia ja kehittävän jätteiden hyötykäyttöä.

14. En osaa sanoa tämä on mulle ihan riittävä kun harvoin tekee tätä hommaa

15. vaikea sanoa

16. Rekisteri vaikuttaa varsin byrokraattiselta ja teoreettiselta pienelle yritykselle, jolla jätteiden kuljetus on pienimuotoista ja sivutoimista. Kun jätteidenkuljetusmäärät ovat vuositasolla pieniä, saattaa muutokset eri vuosina olla prosentuaalisestikin suuria. Myöskään rekisteriin tehtävistä muutoksista laskuttaminen ei mielestäni kannusta ilmoittamaan toiminnan tai jätemäärien muutoksista, varsinkaan kun muutoksen hinta suhteessa pienimuotoisesta jätteenkuljetuksesta saatavaan tuottoon on suuri. Nykyisessä muodossaan rekisteri ja sen ylläpito soveltuu ainoastaan suurien jätteenkuljetusyritysten toimintaan. Rekisterin tarkoitus on hyvä, mutta toimiakseen rekisterin ylläpidossa tulisi paremmin ottaa huomioon toiminnan laajuus.

17. Asiasta pitäisi olla saatavissa tietoa helpommin, ei tarvitsisi kuluttaa montaa päivää etsien ja miettien, että kenelle kuuluu mikäkin asia. Esimerkiksi kaupungin jätetasoista vastaava henkilö ei tiennyt koko asiasta mitään.

18. Jos olisi tarvetta tarkentaa nykyistä käytäntöä, niin voisi ajatella vastaavanlaista ilmoitusmenettelyä kuten ALV-ilmoitusten kanssa. Mutta ilman kahden kuukauden viivettä.

19. Tiedottamalla asiasta esim jätteen vastaanottoaikoilla itse kuulin asiasta vasta kun jätetiedoston vikailija soitti, olin toimittanut jätettä kunnan kaatopaikalle silloin jo yli kymmenen vuotta. Asiasta voitaisiin edes mainita silloin kun esim. vaakakorttia jätteenvastaanottoaikoille haetaan. Itse en koskaan aiemmin edes tiennyt pyörittäväni jätteenkuljetusyritystä, koska pääasiassa kuljetan kappaleitavaraa, jätettä kuljetan vain muutamia kuormia vuodessa.

20. nykyinen menettely on ihan selkeä kun sai hyvät ohjeet täyttöä varten.

21. Turhauttavaa, kun tunnollinen yrittäjä hakee luvat, sitten ei kukaan valvo niitä jotka ajavat lietteitä ja jätteitä ilman lupaa. esim maanviljelijät tyhjentelevät sakokaivoja levittävät ne peltoon, eivät maksa alveja ei mitään. kun kysyy ympäristökeskukselta, niin sanotaan „että valvonta ole heidän hommansa vaan poliisin, eli täysin virkamiesten ylimielisyyttä ja paskan jauhantaa koko juttu. Tunnolliset yrittäjät kärsivät ja moraali tällaisissa hommissa laskee. Asiakkaat sanovat, että ollaan kalliita,. Eikä ihme kun puolet menee laskusta yhteiskunnalle veroina ja maksuina. mutta tähän on tämmöstä hienoa puhetta heiltä ja valheellisten mielikuvien luomista viramaistahoilta.

22. Tiedottaa enemmän siitä, milloin ilmoittautuminen tulee suorittaa ja vastuuttaa kuljetusliikkeitä ymmärtämään, mitä tämä ilmoittautuminen todella heiltä edellyttää. Niinikään jätteen tuottajien tulee olla selvillä, että tällainen käytäntö on olemassa eivätkä heidän saa luovuttaa jätteitään yritykselle, joka ei ole ilmoitusta tehnyt. Ilmoittautumisen olemassaolon tarkistaminen täytyy olla helpompaa eli rekisterin täytyy olla netissä viranomaisten tuottamana ja päivitettyä kuluvaan päivän tasolla.

23. Yrityksellämme on vain muutama roskalava ja roskalavojen tyhjentäminen esim. rakennustyömaalta tai asiakkaamme siivouksen yhteydessä on oikeastaan vain palvelua normaalin kappaleitavarakuljetuksen sivussa. Tällaisessa tilanteessa koemme, että jätetiedosto on vain turhaa byrokratiaa ja yksi kustannus, kuljetusliikkeen lukuisien viranomaiskustannuksien lisäksi. Jätteiden kuljetus..... silloin kun puhutaan oikeasti jätteistä, on tärkeää. Näiden muutamien roskalavojen valvonta hoituu mielestäni jätetasemilla riittävästi. Ilman erillistä jätetiedostoa.

24. Tietojen ilmoittamis ja muokkaamis mahdollisuus myös sähköiseksi.

25. Jos tietokanta olisi netissä päivitettävissä kuten monet vuosi-ilmoitukset niin pienemmätkin muutokset tulisi helpommin tehtyä.

26. omat nettisivut aiheesta ; ympäristökeskuksen sivuilta "oikean" tiedon ja lomakkeiden löytäminen hivenen hankalaa.

27. Nykyinen hyvä

28. Menettely ihan ok jätteenkuljetukseen ja käsittelyyn liittyvät tehtävät olisi hyvä saada keskitettyä yhden ympäristökeskuksen alaisuuteen. Kaikille samat käytännöt ja samat perusteet mm. ympäristölupien myöntämiseen. Jätettä ei saisi kuljettaa kuin jätetiedostoon ilmoittautuneet. Valvontaa voisi tehostaa ja lisätä kunhan se perustuu tosiasioihin ja sellaisiin tietoihin, jotka saa "helposti" yrityksen toiminnasta.

29. Että tiedostoliittet olisivat myös muilla kielillä. Ainakin englanniksi. Kuljettajana emme haluaisi vastata siihen mitä valtuutetut vastaanottajat (kuten ekokem) kautta kuljettaa, vaan siitä, että vastaanottaja antaisi meille tiedon vuosittain siitä, mitä ovat antaneet meidän kuljetettavaksi. Näin kuljettajan osuudeksi jäisi ilmoituksen tekeminen vastaanottajien antamien tietojen perusteella. Näin jätetietiedostot olisivat ajantasalla. Kuljettajina me emme osaa arvioida tulevia kuljetustarpeita. Jätteidenkään osalta, emmekä erityisesti niiden jäteluokitus. koodeja. Emme kuljetuksen hoitajana voi antaa tarkkoja tietoja määristä. Ilmoitukset annetaan historia tietojen perusteella. Ja luvut ovat siksi varmasti melkolailla paikkansa pitämättömiä.

30. Kohta 13) 3 vuoden välein tapahtuva tietojen tarkistus on ehdottomasti liian harvoin, koska tiedot muuttuvat liian vuosittain. Mielestäni tiedot pitäisi tästä syystä tarkistaa vuosittain.

31. Maksut pois.

32. En näe sitä ongelmaksi, enkä löydä hirveästi kehitettävää.

33. Jätteiden ja ongelmajätteiden luettelo on vähintäänkin hankala tulkittava, ja monesti yksiselitteistä vastausta mihin luokkaan jokin jäte kuuluu on vaikea löytää edes viranomaisen avustuksella. Luettelon selkeyttäminen olisi paikallaan.

34. nykyinen menettely on hyvä

35. Luvattomat jätteenkuljettajat kuriin, vallankin maaseudulla luvattomat lokakuljettajat. Sakokaivot tyhjennetään ja ajetaan luontoon. Kontrolli ei pelaa.

36. informoimalla

37. En osaa sanoa

38. Jätettä vastaanottavat asemat veloitettaisiin tarkastamaan jätetiedosto-ote kerran vuodessa sinne tuovilta liikenteenharjoittajilta/yrityksiltä.

39. Muutokset voitaisiin päivittää sähköisesti esim. puolivuositain. Yritysten kalustossa ja toiminnassa tapahtuu koko ajan muutoksia eikä tilanne ole stabiili kolmea vuotta. Onko liikennelupien numerot oleellinen tieto jätetiedosto-otteesta? Luvat vanhenevat ja niitä uusitaan usein eri tahdissa kuin jätetiedosto-otetta. Tiedosto-otteesta enemmänkin nk. sertifikaatin muotoinen todistus, joka on helppo liittää esim. tarjousasiakirjoihin tai vaikkapa yrityksen kotisivuille?
40. SÄHKÖINEN ILMOITTAUTUMINEN.
41. Mielestäni nykyinen malli ihan hyvä. Sähköinen ilmoittaminen vaivatonta.
42. LISÄTÄÄN ASIA MYÖS TILAAJAVASTUUSEEN. JÄTEKULJETUKSIIN OMA ULKOINEN "TAULU" AJONEUVOIHIN VRT. ADR-KULJETUKSET. AVATAAN WEB-SELAIN, MISSÄ TARVITTAVAT ILMOITUKSET, MUUTOKSET, LISÄYKSET YMS. VOIDAAN TEHDÄ.
43. Alalta putkahtaa edelleenkin toimijoita, jotka eivät ole kuulleetkaan tiedostoon ilmoittautumisesta. Jätetiedosto-otteita tulisi vaatia aina jätekuljetuksia kilpailutettaessa. Tiedoston julkistaminen esim. internetissä lisäisi tietämättömiä löytymistä.
44. -
45. Kuljetettavien jätteiden vuosittaisia määrien ilmoittaminen on turhaa, koska ne voivat muuttua huomattavasti esim. 3 vuoden aikana. Varmuuden vuoksi ilmoitetaan sellaiset määrät, että varmasti riittää. Määrätiedoilla ei ole näin mitään merkitystä tilastollisessakaan mielessä.
46. Ilmoittautumis- ja muutosmenettelyä tulisi yksinkertaistaa ja nopeuttaa, koska nykyään tilanteet saattavat muuttua ja tarpeet syntyä hyvinkin nopeasti. Esimerkiksi internetin käyttöä apuna näihin tilanteisiin voisi varmaan miettiä.
47. Ei valitettavasti kehittämis ehdotuksia.
48. Jätteen luovuttajan, asukkaan, yrityksen, kunnan, seurakunnan yms täytyy varmistaa laskua maksaessaan että yritys on ilmoittautunut jätetiedostoon. Laskussa pitäisi olla jokin pakollinen merkintä ko ilmoittautumisesta. Lisäksi kunnan ympäristötarkastaja voisi julkistaa kerran vuodessa kyseisen kunnan jätetiedostoonliittyvät paikallis yms lehdessä. tässä alkuun.....
49. Täysin tarpeetonta, koska alalla on suuri työntekijöiden ja lomatuuraajien vaihtuvuus. Yrityshän joutuu vastaamaan täysin tehdystä toiminnasta.
50. Sen pitäisi olla edes avoin josta jokainen voisi käydä tarkistamassa ketä siihen kuuluu. Tosin edelleenkin en ymmärrä jätetiedoston tarpeellisuutta. Koska hämävät toimijat eivät siihen kuulu eivätkä myöskään pääsääntöisesti aja jätettä. Esim. romumetalli on ympäristökeskuksien mukaan jätettä. Siitä huolimatta jopa vähemmistö kansalaiset jotka eivät todellakaan kuulu yhteenkään tiedostoon ajoivat sitä sitä viime kesänä vaikka minkälaisella kalustolla. Ja kukaan ei puuttunut asiaan millään tavoin. Tälläkin hetkellä ne jotka kuuluvat jätetiedostoon joutuvat tekemään ylimääräistä työtä ja "vapaa matkustajat" pääsevät siinäkin helpommalla. No suomihan on byrokraattien ja sarvikuonojen luvattu maa.
51. KAMPANJOIMALLA JUURI JÄTTEIDEN VASAANOTTOPISTEIDEN KAUTTA ,JOISSA OLISI JOKU HENKILÖ JOLLA ON TARPEELLISET PERUSTIEDOT ILMOITUSMENETTELYSTÄ. VOISI TOIMIA KOSKA KYSEESSÄ EI OLE MIKÄÄN VAIKEA ASIANHOITO VERRATTUNA ESIM. YMPÄRISTÖLUPUIEN HAKUUN.
52. Kuljetamme vaihtolava-autoilla kaikkea mahdollista ja jätteet viemme kaatopaikalle. Miksi meidän tulee olla jossain jätekisterissä ?????????
53. jäteluokitusta yksinkertaistamalla, selkeät pääluokat käyttöön.
54. Jättekuljettaja aina itse hakijana,eikä muu tah. Kuljetuksen tarve pitää esittää. Toimeksiantajat.
55. Järjestelmä on tarpeellinen toimijoiden uskottavuuden ylläpidossa. Mikäli valvonta ei ole, se johtaa vielä enemmän väärinkäyttöön ja se heikentää rehellisten toimijoiden uskottavuutta.
56. Nykyinen menettely oiken hyvä.
57. Vaaditaan ilmoittautumismenettely kaikille alalla toimiville.
58. Poliisi valvomaan,harmaa talous pois alalta.Vain luvalliset kunniaan.

KUVAILULEHTI

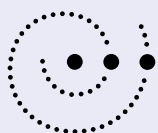
Julkaisija	Ympäristöministeriö Ympäristönsuojeluosasto			Julkaisu-aika Maaliskuu 2010
Tekijä(t)	Taija Haurinen, Kaija Järvinen, Juhani Kaakinen ja Maria Manninen			
Julkaisun nimi	Jätekuljetusten valvonnan tehostaminen – Esiselvitys			
Julkaisusarjan nimi ja numero	Ympäristöministeriön raportteja 5/2010			
Julkaisun teema				
Julkaisun osat/ muut saman projektin tuottamat julkaisut				
Tiivistelmä	<p>Jätekuljetusten valvonnan tehostamisen esiselvitys on tehty Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksessa ympäristöministeriön toimeksiannosta jätekuljetusten valvonnan nykytilasta ja niistä keinoista, joilla valvontaa voitaisiin tulevaisuudessa tehostaa. Esiselvityksen tarkoituksena on ollut ensisijaisesti saada käytännön valvontatoimintaan perustuvaa taustamateriaalia jätelain uudistustyöhön.</p> <p>Esiselvityksen taustamateriaaliksi kerättiin tietoja alueellisten ympäristökeskusten jätetiedostosta vastaaville henkilöille suunnatulla kyselyllä, jolla pyydettiin kokemukseräisiä tietoja jätteenkuljetusten rekisteröinnin ja jätteenkuljettajien valvonnan toimivuudesta. Esiselvityksessä on kiinnitetty erityisesti huomiota jätteenkuljetuksen rekisteröinnin ja valvonnan ongelmakohtiin. Valvonnan tehostamiseksi esitetyt keinot on jaettu jätetiedostopäätöstä ja siinä annettuja määräyksiä, jätelakia, ympäristönsuojelun tietojärjestelmää (VAHTI) ja jätetiedostoa, käytännönvalvontaa sekä tiedotusta ja neuvontaa koskeviin keinoihin. Esiselvityksen yhteydessä kartoitettiin erillisellä kyselyllä myös jätteenkuljettajien omia mielipiteitä jätetiedostoon rekisteröitymisestä sekä valvonnasta ja sen tehostamistarpeesta.</p>			
Asiasanat	Jätekuljetus, jätehuolto, valvonta			
Rahoittaja/ toimeksiantaja	Ympäristöministeriö			
	ISBN	ISBN 978-952-11-3728-0 (PDF)	ISSN	ISSN 1796-170X (verkkoi.)
	Sivuja 52	Kieli suomi	Luottamuksellisuus julkinen	Hinta (sis. alv 8 %)
Julkaisun myynti/ jakaja	www.ymparisto.fi > Ympäristöministeriö > Julkaisu > Ympäristöministeriön raportteja -sarja			
Julkaisun kustantaja	Ympäristöministeriö			
Painopaikka ja -aika	Helsinki 2010			

PRESENTATIONSBLAD

Utgivare	Miljöministeriet Miljövårdsavdelningen	Datum Mars 2010		
Författare	Taija Haurinen, Kaija Järvinen, Juhani Kaakinen och Maria Manninen			
Publikationens titel	Jätekuljetusten valvonnan tehostaminen – Esiselvitys (Effektiviserad tillsyn av avfallstransporter - Förundersökning)			
Publikationsserie och nummer	Miljöministeriets rapporter 5/2010			
Publikationens tema				
Publikationens delar/ andra publikationer inom samma projekt				
Sammandrag	<p>Förundersökningen om en effektiviserad tillsyn av avfallstransporter har gjorts vid Norra Österbottens miljöcentral på uppdrag av miljöministeriet. Utredningen gäller nuläget för tillsynen av avfallstransporter och metoder med vilka tillsynen kunde effektiviseras framöver. Förundersökningens syfte har i första hand varit att med tanke på revideringen av avfallslagen ta fram sådant bakgrundsmaterial som baserar sig på praktiskt tillsynsarbete.</p> <p>För att få bakgrundsmaterial för förundersökningen riktades en enkät till de avfallsregisteransvariga vid de regionala miljöcentralerna i syfte att få erfarenhetsbaserad information om hur registreringen av avfallstransporter och tillsynen över avfallstransportörer fungerar. Förundersökningen fokuserar särskilt på problem i anknytning till registrering och tillsyn av avfallstransporter. Metoderna för att effektivisera tillsynen omfattar beslut om godkännande för anteckning i avfallsregistret och föreskrifter, avfallslagen, datasystemet för miljövårdsinformation (VAHTI) och avfallsregistret, praktisk tillsyn samt information och rådgivning. I samband med undersökningen kartlades genom en separat enkät även avfallstransportörernas egna åsikter om registreringen och om tillsynen och dess effektiviseringsbehov.</p>			
Nyckelord	Avfallstransport, avfallshantering, tillsyn			
Finansiär/ uppdragsgivare				
	ISBN	ISBN 978-952-11-3728-0 (PDF)	ISSN	ISSN 1796-170X (online)
	Sidantal 52	Språk Finska	Offentlighet Offentlig	Pris (inneh. moms 8 %)
Beställningar/ distribution	www.ymparisto.fi > Ympäristöministeriö > Julkaisut > Ympäristöministeriön raportteja -sarja			
Förläggare	Miljöministeriet			
Tryckeri/tryckningsort -år	Helsingfors 2010			

Jätekuljetusten valvonnan tehostamisen esiselvityksessä käsitellään jätekuljetusten valvonnan nykytilaa ja esitetään keinoja, joilla valvontaa voitaisiin tulevaisuudessa tehostaa. Esiselvityksen tarkoituksena on ollut ensisijaisesti saada käytännön valvontatoimintaan perustuvaa taustamateriaalia jätelain uudistustyöhön.

Esiselvityksessä on kiinnitetty erityisesti huomiota jätteenkuljetuksen rekisteröinnin ja valvonnan ongelmakohtiin. Valvonnan tehostamiseksi esitetyt keinot on jaettu jätetiedostopäätöstä ja siinä annettuja määräyksiä, jätelakia, ympäristönsuojelun tietojärjestelmää (VAHTI) ja jätetiedostoa, käytännön valvontaa sekä tiedotusta ja neuvontaa koskeviin keinoihin.

YMPÄRISTÖMINISTERIÖ
MILJÖMINISTERIET
MINISTRY OF THE ENVIRONMENT